

COMPROMISO ELECTORAL ELECCIÓN XERAIS DO 28 DE ABRIL DE 2019

O noso compromiso co benestar e a protección dos animais

- 1.1. Elaboración dunha Lei Xeral de Benestar e Protección dos Animais.
- 1.1.2. Prohibición da compravenda de animais como compañía.
- 1.1.3. Esterilización obrigatoria dos animais de compañía.
- 1.1.4. Sacrificio cero.
- 1.1.5. Unificación do sistema de rexistro de animais de compañía.
- 1.1.6. Colonias estables e controladas de gatos: método CER (Captura-Esterilización-Retorno).
- 1.1.7. Fin dos zoolóxicos, acuarios e de toda catividade con fins de entretemento.
- 1.1.8. Abolición dos espectáculos, tradicións e festexos con animais: corridas de touros, tiro e arrastre, circos, espectáculos acuáticos e outros.
- 1.1.9. Oposición á caza e a pesca deportiva.
- 1.1.9.1. Interdicción do emprego de animais como instrumentos para cazar.
- 1.1.9.2. Proscripción da caza do lobo.
- 1.1.10. Supresión das granxas peleteiras.
- 1.1.11. Creación dun Observatorio no Ministerio de Xustiza.
- 1.1.12. Creación da figura do defensor ou a defensora dos animais.
- 1.1.13. Creación dunha Dirección Xeral de Protección e Benestar Animal.
- 1.1.14. Creación dunha Fiscalía contra os malos tratos animais.
- 1.1.15. Deber de auxilio a animais desamparados, feridos ou en perigo manifesto.
- 1.1.16. Unidades especializadas na defensa ambiental, o benestar e a protección dos animais nos Corpos e Forzas de Seguridade do Estado.
- 1.1.17. Apoio e consideración das entidades de protección e defensa dos animais.
- 1.1.18. Recoñecemento legal dos santuarios de animais.
- 1.1.19. Creación de centros de recuperación e rescate suficientes
- 1.1.20. Protocolos de evacuación e rescate.
- 1.1.21. Protocolos de asistencia á fauna silvestre en condicións climatolóxicas extremas.
- 1.1.22. Técnicas e métodos éticos de control de reprodución de animais silvestres.
- 1.1.23. Obrigacións mínimas para a tenencia de animais
- 1.1.24. Acceso ao transporte público, aos albergues para persoas sen fogar, residencias para maiores e a casas de acollida e pisos tutelados para vítimas de violencia machista.
- 1.1.25. Acceso a hospitais.
- 1.1.26. Prohibición de importación de especies exóticas.
- 1.1.27. Outras prohibicións incluídas na proposta de Lei Cero.
- 1.1.28. Reforma do Código penal nos delitos por malos tratos animais.
- 1.2. Programas de información e educación. Inclusión de materias e/ou contidos relacionados co respecto, o benestar e a protección dos animais nos sistemas educativos.
- 1.3. Mellora do benestar animal nas explotacións gandeiras.

- 1.3.1 Prohibición das amputacións non curativas.
- 1.3.2 Prohibición de alimentación forzosa e de comercialización de foie gras.
- 1.3.3 Prohibición dos sacrificios halal e kosher.
- 1.3.4. Presión fiscal e inspeccións regulares en explotacións gandeiras, avícolas e cunículas.
- 1.4. Mellora do benestar animal na piscicultura.
- 1.5. Derrogación de todas as leis e decretos sobre animais potencialmente perigosos.
- 1.6. Creación dun sistema público de sanidade para os animais.
- 1.7. Prohibición do exterminio de animais como método de control poboacional.
- 1.8. Medidas para garantir a protección de especies.
- 1.11. Fin da experimentación con animais.
- 1.12. Opción de menú sen alimentos de orixe animal.
- 2. O noso compromiso co medio ambiente e contra o cambio climático.
- 2.1. Loita contra o cambio climático.
- 2.1.1. Creación dunha unha Lei estatal contra o cambio climático.
- 2.1.2. Sensibilización, formación e educación en materia de cambio climático.
- 2.1.3. Por un modelo energético sostenible e unha minoración no consumo.
- 2.1.4. Redución da contaminación do aire.
- 2.1.5 Por unha mobilidade sostenible: Descarbonización do transporte. Fomento e facilitación do desprazamento peatonal, do uso do transporte público e de medios non motorizados, como a bicicleta.
- 2.1.6. Lei estatal de residuos baseada na redución e a economía circular.
- 2.1.7 Disminución do consumo de alimentos de orixe animal.
- 2.2. Lei de protección dos ríos e os seus ecosistemas.
- 2.3. Prohibición do fracking e prospeccións petrolíferas nas costas.
- 2.4. Protección legal dos parques naturais e costas.
- 2.5. Nova Lei do Bosque.
- 2.6. Preservación dos bosques. Freo á deforestación. Prevención e loita contra os incendios.
- 2.7. Non ás macrogranjas.
- 2.8. Protección da figura do axente medioambiental.
- 2.9. Restricción aos produtos químicos. Prohibición do glifosato e fomento da produción ecolóxica.
- 2.10. Xestión dos produtos químicos perigosos, residuos radioactivos e prohibición do poliestireno.
- 2.11. En defensa da agricultura.
- 2.12. Lei de mobilidade sostenible e transporte.
- 2.13. Impulso das políticas comerciais baseadas na xustiza ambiental e social.
- 2.14. Turismo sostenible e respetuoso cos espazos naturais, o medio ambiente e os animais, coas cidades e os seus veciños.
- 2.15. Fiscalidad sostenible.
- 2.16. Impulso e apoio ao mundo rural.
- 2.17. Protección fronte á contaminación acústica. Prohibición dos artificios

pirotécnicos.

2.18. Políticas efectivas de educación ambiental.

2.19. Obxectivos de Desenvolvemento Sostenible (ODS) da ONU.

3. O noso compromiso coa xustiza social

3.1. Acceso a bens e suministros básicos.

3.1.1. Alimentación.

3.1.2. Auga e enerxía.

3.1.3. Garantía de ingresos mínimos.

3.2. Protección e promoción da saúde.

3.2.1. Por unha sanidade pública, universal e de calidade.

3.2.2. Oposición ao copago.

3.2.3. Promoción e educación para a saúde.

3.2.4. Convocatoria de prazas de dietistas-nutricionistas en hospitais e centros de saúde.

3.2.5. Saúde laboral.

3.2.6. Plans de saúde mental.

3.2.7. Saúde bucodental.

3.2.8. Prevención do embarazo

3.2.9. Cooperación internacional para a investigación e o desenvolvemento de curas para enfermidades mortais en países en vías de desenvolvemento.

3.3. Educación e cultura para todos e todas.

3.3.1. Por unha educación pública e de calidade

3.3.1.1. Promoción da excelencia e o desenvolvemento do talento.

3.3.1.2. Prevención e integración social.

3.3.1.3. Educación en valores.

3.3.1.4. Defensa das linguas cooficiales e vernáculos.

3.3.1.5. Orientación profesional na Educación Secundaria.

3.3.1.6. Fomento da arte e a cultura rexionais.

3.4. Cultura accesible e asequible.

3.4.1. Uso das bibliotecas como centros para a difusión cultural.

3.5. Por un emprego xusto e de calidade.

3.5.1. Pola igualdade no emprego.

3.5.1.1. Pola conciliación persoal, familiar e laboral.

3.5.1.2. Polo dereito ao traballo das persoas con diversidade funcional.

3.5.1.3. Maior preparación e formación da mocidade de face ao futuro profesional.

3.5.1.4. Contra a estacionalidade no emprego.

3.5.1.5. Creación de centros de rendemento para os soportes económicos.

3.5.1.6. Reactivación do tecido produtivo industrial.

3.5.1.7. Fomento do emprego no sector agrícola a través da creación dun modelo de produción sostenible.

3.5.1.8. Reactivación do sector da construción mediante a creación dun modelo sostenible.

3.5.1.9. Apoio a emprendedores/as, autónomos/as e pymes.

3.6. Por unha vivenda digna.

- 3.6.1. Contra os desahucios.
- 3.6.2. Maior parque de vivenda social, tanto para compra como para aluguer.
- 3.6.3. Regulación pormenorizada das vivendas de aluguer turístico.
- 3.7. Xustiza redistributiva.
- 3.8. I D I con fins sociais.
- 3.9. Loita contra a fraude fiscal.
- 3.10. Regeneración democrática.
  - 3.10.1. Prevención e loita contra a corrupción.
  - 3.10.2. Democracia real e participativa.
    - 3.10.2.1. Reforma da Lei Orgánica 3/1984, de 26 de marzo, reguladora da iniciativa legislativa popular.
    - 3.10.2.2. Reforma da Lei Electoral (Lei Orgánica 5/1985, de 19 de xuño, do Réxime Electoral Xeneral).
  - 3.10.3. Reformas para a transparencia da xestión pública.
  - 3.10.4. Reforma do Senado.
  - 3.10.5. Reforma da Constitución.
    - 3.10.5.1. Blindaxe constitucional das pensións.
  - 3.10.6. Derrogación de determinados acordos entre España e a Santa Sé e demais relixións.
  - 3.10.7. Derrogación da Lei Orgánica de Protección da Seguridade Cidadá do ano 2015.
- 3.11. Acceso á información.
- 3.12. Máis xustiza social.
  - 3.12.1. Contra a violencia machista.
  - 3.12.2. Polos nosos/as maiores.
  - 3.12.3. Pola igualdade legal e o respecto á diversidade de xénero, afectivo-sexual e familiar.
  - 3.12.4. Polos dereitos e intereses das persoas con discapacidade.
  - 3.12.5. Polas persoas migrantes.
  - 3.12.6. Loita contra os delitos de odio.

1. O noso compromiso co benestar e a protección dos animais

Nas últimas décadas xerouse un movemento sen precedentes de concienciación e sensibilización sobre a defensa e a protección que debe outorgarse á natureza en xeral, e aos animais en particular, converténdose nun asunto de interese xeral para a cidadanía.

A sensibilidade cara aos animais crece á vez que se amplían os nosos coñecementos sobre eles. A ciencia que estuda o comportamento animal, a etoloxía, é nova. Con todo, múltiples estudos evidenciaron a súa capacidade para experimentar sentimentos como a dor, o medo, a tensión, a ansiedade, pero tamén o pracer ou a felicidade.

Non cabe xa lugar a dúbidas de que os animais están dotados de sensibilidade física e psíquica, e de que, por tanto, deberían recibir un trato que asegure o seu máximo benestar.

A pesar diso, a situación na que se atopan os animais en España é terrible. Desde todas as administracións (Goberno estatal, comunidades autónomas, deputacións, concellos) destinan millóns de euros a financiar todo tipo de festexos taurinos e outros espectáculos con animais. Pero os malos tratos animais no noso país non acaba nas festas crueis. Non hai semana na que non se reflicta nos medios de comunicación algún caso de graves malos tratos animais.

Ao carecer dun rexistro de ámbito nacional, en España non existen estatísticas oficiais sobre o número de animais abandonados. Un estudo da Fundación Affinity estima que son, polo menos, 138.000. Con todo, as protectoras de animais advirten de que esta cifra queda moi curta. Non inclúe aos miles de animais que acaban as súas curtas e maltreitas vidas sendo sacrificados nas canceiras municipais, aos que morren atropelados tras ser abandonados nas estradas, ou de inanición na cuneta da que nunca foron rescatados. Tampouco se teñen en conta aos que si son recolleitos por persoas particulares con empatía.

Entre as principais causas do abandono atópanse as camadas non desexadas e o fin da tempada de caza.

É necesario resolver este problema na súa orixe, establecendo a esterilización obrigatoria, prohibindo a compravenda de animais como compañía e o seu uso como instrumentos de caza.

É o momento de que os cidadáns e cidadás concienciados sumemos forzas ao redor da única opción política que busca o ben común, tamén para os animais.

PACMA está formado por persoas íntegras, que desembocan na política para dar voz aos que non a teñen e para demostrar que as políticas sociais van da man da loita contra os malos tratos, sen distinguir entre especies.

O Partido Animalista concorre ás próximas Eleccións Xerais con candidaturas formadas por persoas que tratan de construír un mundo mellor para todos.

Cada día son máis as persoas que deciden cambiar a maneira na que se relacionan cos animais. O Partido Animalista forma parte e impulsa ese cambio. Defendemos un estilo de vida que non contribúa á explotación dos animais. Apostamos por ampliar o círculo de consideración moral, tendo en conta tamén as súas necesidades.

Comprometémonos a exercer os nosos cargos políticos para reclamar, de maneira

firme, un maior respecto, benestar e protección para os animais.

O noso gran reto é incluír na axenda política diaria a necesidade dun trato digno cara aos animais e conseguir un marco legal que lles ampare, poñendo en marcha, entre outras, as seguintes iniciativas:

1.1. Elaboración dunha Lei Xeral de Benestar e Protección dos Animais.

A lexislación sobre protección animal vixente no noso país resulta obsoleta, insuficiente, parcial e dispersa. Temos tantas leis de protección animal como comunidades autónomas, o que dificulta unha real e efectiva protección dos animais que, dependendo de en que comunidade autónoma atópense, recibirán un maior ou menor grao de protección.

Ao analizar a lexislación autonómica no seu conxunto resulta preocupante, por unha banda, a diversidade e disparidade das sancións e, por outro, a falta de criterio común na definición de categorías de animais e, por tanto, o seu réxime xurídico aplicable.

Trátase de nocións esenciais pois, segundo defínanse estas categorías, seranlles de aplicación ou non as respectivas leis e porque, ademais, trátase de materias nas que tamén é aplicable lexislación estatal. Déixase ao criterio subxectivo do intérprete, e non do lexislador, a aplicación de bloques enteiros de normas.

É imprescindible unha lexislación de ámbito estatal que garanta o benestar e protección dos animais ante o seu desamparo.

Por iso, propoñemos continuar traballando na tramitación da proposta de Lei Xeral de Benestar e Protección dos Animais (Lei Cero) presentada en 2017 a todos os partidos políticos representados nas Cortes Xerais. Esta lei ampararía a todos os animais, sen excepcións nin exclusións. Nela inclúe:

1.1.2. Prohibición da compravenda de animais como compañía.

Desde hai anos veñen denunciando as condicións de explotación e insalubridad da cría comercial de animais de compañía, así como o incerto destino que sofren aqueles que nunca chegan a ser vendidos, pero o máis inconcebible é que se siga permitindo a súa comercialización mentres se están sacrificando miles nas canceiras.

Continuar permitindo a compravenda de animais de compañía fomenta a súa cosificación, outorgándolles a categoría de mercadoría coa que lucrarse, algo ao que tamén contribúe o feito de que a recollida de animais abandonados e perdidos siga asignándose en moitos lugares ás mesmas empresas encargadas de retirar os

residuos urbanos. Os animais, á marxe de razóns de salubridade e hixiene, deben recollerse por razóns morais.

Ata agora foron as entidades de protección e defensa animal as que foron paliando esta situación, sempre saturadas e desbordadas, asumindo unha responsabilidade que non lles corresponde, na maioría dos casos sen axuda nin apoio das administracións públicas.

Por todo iso, propoñeremos a prohibición do comercio de animais como compañía, así como a súa exhibición e exposición ao público con fins comerciais, de maneira que os animais só poidan ser adoptados.

1.1.3 Esterilización obrigatoria dos animais de compañía.

As camadas indeseadas son a principal causa de abandono de animais. Expoñeremos a necesidade de introducir a esterilización obrigatoria dos animais de compañía.

Naqueles casos nos que non sexa aconsellable por razóns de saúde do animal, valoraríanse outras medidas anticonceptivas, tendo sempre como prioridade a súa saúde e benestar.

As esterilizacións levarán a cabo, en todo caso, por profesionais veterinarios.

As administracións públicas realizarán campañas subvencionadas de esterilización de animais destinadas a persoas con recursos insuficientes para afrontar a esterilización dos animais que teñan ao seu cargo.

1.1.4 Sacrificio cero.

Tanto a esterilización obrigatoria, como a prohibición do comercio de animais como compañía e do seu uso como instrumentos de caza, reducirán drasticamente o abandono de animais e fomentarán a súa adopción, facendo posible o ansiado sacrificio cero, a través da prohibición de sacrificio de animais de compañía sans.

Exceptuaranse desta prohibición os supostos de eutanasia do animal, coa finalidade de evitarlle un sufrimento grave e irremediable, como consecuencia de padecer unha enfermidade ou lesión sen posibilidade de curación que non lle permita ter unha calidade de vida compatible cos parámetros mínimos de benestar animal. Esta será prescrita e realizada por profesionais veterinarios, mediante métodos non crueis e indoloros, evitando causarlles tensións ou outros sufrimentos psíquicos, e fornecéndolles sedación previamente.

1.1.5 Unificación do sistema de rexistro de animais de compañía.

Cada comunidade autónoma ten unha base de datos independente, sen relación co resto, ademais de diferente información rexistrada. Tanto a confección como a titularidade das mesmas non seguen un patrón nin estrutura comúns. A descentralización e a heteroxeneidade provocan moitas dificultades á hora de solicitar información, xa sexa para coñecer o número de animais rexistrados, como para atopar ao titular dun animal perdido ou abandonado.

Por todo iso, é imprescindible a unificación do sistema de rexistro, así como o impulso dunha estrutura común nas bases de datos, establecendo a definición dos

datos mínimos que se deben completar, de maneira que o contido sexa homoxéneo.

1.1.6 Colonias estables e controladas de gatos: método CER (Captura-Esterilización-Retorno).

Propoñeremos a regulación das colonias estables e controladas de gatos. O seu control poboacional levará a cabo polos concellos mediante a implantación do método CER (Captura-Esterilización-Retorno). Os gatos integrantes destas colonias serán capturados para a súa identificación, vacinación e esterilización, e devoltos posteriormente á colonia de orixe. O método CER é o máis ético e efectivo para o seu control poboacional, e supón un traballo conxunto entre a Administración, as entidades de defensa e protección animal e o voluntariado.

1.1.7. Fin dos zoológicos, acuarios e de toda catividade con fins de entretemento.

Nos parques zoológicos mantense cativos aos animais fóra do seu hábitat, en contra da súa natureza, con fins de exposición, exhibición e entretemento para os humanos. Resulta imposible reproducir a contorna dos animais nun zoológico. Animais como os leóns ou os tigres teñen dez mil veces menos espazo que en liberdade. Debido á inactividade, á frustración, á fustrigación dos visitantes e á perda de vida en grupo social ou de status solitario, os animais cativos desenvolven con frecuencia patróns de comportamento anómalo, como as estereotipias, o sobre-acicalamiento ou as automutilaciónes.

Son múltiples as denuncias sobre recintos inadecuados, alimentación deficiente ou malos tratos.

Un argumento esgrimido a favor dos zoológicos é o traballo de conservación que supostamente realizan. Con todo, a realidade é que menos dun un por cento das especies débese ao esforzo de conservación e que, lonxe de volver integrar aos animais na natureza, a gran maioría son arrincados do seu hábitat.

Ademais, dese un por cento, moitos son froito da endogamia e carecerían por tanto dese "valor de conservación". En 2014 xerouse unha gran alarma social tras coñecer, a raíz do caso de Marius, unha moza jirafa que foi sacrificada, descortizada en público e dada como alimento a outros animais no Zoo de Copenhague, que, só entre os zoológicos pertencentes á Asociación Europea de Zoos e Acuarios (EAZA), dos que en España atópanse uns vinte, sacrifícase cada ano a preto de dous mil animais sans por cuestións de xenética e espazo. Moitos centros alegan que se trata de satisfacer unha necesidade tan natural nos animais como é procrear, mentres non lles preocupa en absoluto non cubrir outros instintos naturais como poden ser vivir en mandas, nadar ou percorrer longas distancias.

Por todo iso, o Partido Animalista propón a prohibición de manter animais cativos con fins de exposición, exhibición e/ou entretemento, e que os zoológicos, acuarios e outros recintos con animais que non teñan como finalidade o seu coidado, recuperación, custodia, reintroducción ou mantemento, sexan reconvertidos en centros de recuperación e rescate ou reservas.

No seu lugar, propoñemos que se apoiem e fomenten proxectos onde o uso das últimas tecnoloxías permita contemplar e estudar aos animais nas súas contornas naturais, sen necesidade de interferir no curso normal da súa vida silvestre.

1.1.8. Abolición dos espectáculos, tradicións e festexos con animais: corridas de touros, tiro e arrastre, circos, espectáculos acuáticos e outros.

España é coñecida mundialmente polas súas tradicións e festexos crueis cos animais, especialmente cos touros. Non poderemos considerarnos un país avanzado mentres isto non cambie.

A maior parte da sociedade española non se identifica con estas prácticas atroces, senón que, pola contra, avergóñase dun concepto de cultura e tradicións baseadas nos malos tratos cara aos animais. O patrimonio cultural, que se transmite de xeración en xeración, debe infundir un sentimento de identidade cara ao pobo ao que pertence, polo que unha tradición que a gran maioría dos españois e españolas rexeita, non debería formar parte do mesmo de ningunha maneira. Máis aló, a dor, os malos tratos, a tortura ou a morte, non deberían formar parte de ningunha tradición que represente a un pobo civilizado.

É necesario avanzar cara á supresión das excepcións legais aos malos tratos e sufrimento dos animais permitidos nestes e outros espectáculos, como circos, delfinarios e pelexas de galos, entre outros.

Mentres a tendencia mundial é considerar moralmente inaceptable o cativerio de cetáceos para fins de entretemento, prohibindo a súa catividade e importación, establecendo estándares tan estritos que fan imposible a construción de delfinarios ou prohibindo todos os espectáculos con animais, España converteuse no “delfinario de Europa”, sendo o país europeo con maior número de delfinarios e de cetáceos en cativerio, ocupando un deshonoroso sétimo posto no ránking mundial.

Multitude de países europeos e, en España, algunhas comunidades autónomas e moitas cidades, vetaron así mesmo a utilización de animais en espectáculos circenses. Os animais explotados en circos sofren a privación de liberdade, pasando a maior parte da súa vida viaxando enjaulados e encadeados, carecendo de espazo suficiente para desenvolver as súas necesidades e comportamentos naturais. Ademais, son sometidos a un duro adestramento, consistente en repeticións incesantes de exercicios antinaturales que lles resultan difíciles e incómodos, con técnicas de adestramento de longo cuestionadas. Os animais nunca atravesarían aros de lume, andarían a dúas patas ou montarían en bicicleta, salvo por temor ás represalias que poida supoñer non facelo.

O trato que reciben, o cativerio, a frustración, a falta de exercicio e de interacción con outros animais da súa especie, fanlles padecer con frecuencia graves trastornos mentais. É común observar neles os mesmos síntomas agravados que padecen os animais encerrados en zoolóxicos.

É hora de poñer fin aos espectáculos crueis cos animais. Por iso, propoñeremos a prohibición de utilización de animais, vivos ou mortos, en todo tipo de espectáculos, tradicións e festexos, tanto privados como públicos.

Particularmente queremos prohibir:

a) Corridas, peches, novilladas, rejoneos, soltas de reses, tentaderos, herraderos, capeas, becerradas e todo tipo de festexos populares ou espectáculos con reses de lida ou outros animais, dentro e fóra das prazas, tanto públicos como privados, así como as probas funcionais, adestramentos a porta pechada e clases prácticas celebradas por escolas taurinas.

b) Espectáculos circenses con animais, xa sexan salvaxes ou domésticos.

c) Espectáculos acuáticos con animais, xa sexan orcas, golfinhos, leóns mariños ou outros animais.

Mentres conseguimos que se prohíba a utilización de animais nestes espectáculos, tradicións e festexos, solicitaremos a retirada inmediata de toda subvención pública que reciban directa ou indirectamente, así como a prohibición da retransmisión televisiva ou radiofónica de calquera espectáculo con animais.

1.1.9. Oposición á caza e a pesca deportiva.

Máis de 30 millóns de animais son abatidos por cazadores cada ano en España. Cada tempada, os cazadores deixan tras de si miles de toneladas de chumbo na auga e o chan, que permanecen no substrato máis de 300 anos, prolongando o seu efecto tóxico na natureza. O noso país sofre unha das maiores concentracións mundiais de perdigones por hectárea do mundo. Nalgunhas zonas chegaronse a detectar 2,5 millóns de balines por hectárea. Unhas 60.000 aves, acuáticas e rapaces, morren cada ano por inxestión directa de chumbo.

Ademais, esta práctica impide ás persoas gozar con liberdade do medio que lles rodea. PACMA traballará por que os cidadáns e cidadás non sigamos véndonos privados do dereito recolleito na Constitución para poder gozar dun medio ambiente adecuado.

Consideramos que as actividades de lecer non poden atentar contra a vida silvestre, os espazos naturais e o propio ser humano.

Por todo iso, propoñemos a prohibición da actividade cinexética.

Á súa vez, traballaremos pola prohibición definitiva da utilización de balines de chumbo que contaminan o noso medio ambiente.

1.1.9.1. Interdicción do emprego de animais como instrumentos para cazar.

Non podemos esquecernos dos miles de cans que cada ano, cando termina a tempada de caza, son abandonados e matados de maneiras terribles: aforcados, tirados en pozos, queimados... Calcúlase que, só en España uns 60.000 galgos son abandonados ou matados cada ano.

Ademais, as condicións nas que moitos cazadores manteñen a estes animais nos meses previos á caza, como vimos denunciando desde hai anos, son pésimas: permanentemente atados a curtas cadeas, bebendo auga insalubre e durmindo sobre os seus propios excrementos.

Tras as camadas indeseadas, o fin da tempada de caza é a segunda causa de abandono no noso país.

Por iso, mentres se consegue a prohibición da caza, solicitaremos prohibir o emprego de animais como instrumentos para cazar, xa sexan cans, aves, hurones ou outros animais.

1.1.9.2. Proscripción da caza do lobo.

O lobo ibérico habitou unha vez a maior parte da península. Con todo, durante os anos 70, a especie estivo sometida a unha tremenda tensión poboacional por presión humana, como as campañas de “extinción de alimañas”, promovidas desde a Administración, que ofrecía recompensas para todas aquelas persoas que entregasen un morto; os envelenamentos indiscriminados ou a destrución dos seus hábitats. O seu número reduciuse entón a tan só 400 exemplares, converténdose nunha especie en perigo de extinción.

O seu estado de conservación mellorou. Con todo, a especie sufriu unha regresión cara á zona noroccidental debida á caza brutal que lle impide estenderse cara aos seus territorios históricos meridionais. O lobo ibérico é unha especie designada ‘de especial conservación’ unicamente na rexión sur do Douro. Con todo, os plans de xestión do resto de comunidades autónomas permiten e autorizan o seu caza. Nalgunhas zonas, como Sierra Morena, permanecen en perigo crítico, mentres que, noutras, como Estremadura, Andalucía ou a Comunidade Valenciana, declarouse extinto.

Aforcados, envelenados, atropelados ou expostos como trofeos de caza. Así acabou a vida de preto de 650 exemplares de lobo ibérico en España en 2017, segundo o informe “Pola convivencia do home e o lobo” do Observatorio da Sustentabilidade.

As xustificacións esgrimidas para autorizar o seu caza, como reducir o conflito co gando ou paliar o furtivismo, son falsas. O lobo no noso país é vítima da estigmatización administrativa e social, causada principalmente polas institucións que promoven o seu caza a instancias do sector cinexético e ao amparo das históricas denuncias do sector gandeiro, cuxos intereses ven beneficiados por plans específicos de indemnizacións.

O Partido Animalista propón a prohibición da caza do lobo en todo o Estado. Así mesmo, esiximos que se cumpra a normativa europea que ten ao lobo entre as especies prioritarias que deben ser recuperadas.

Igualmente, instaremos a que leven a cabo estudos que desenvolvan alternativas non letais para o seu control poboacional, así como á conservación do seu hábitat. Da mesma forma, consideramos fundamental que se desenvolvan accións contra o furtivismo e os envelenamentos.

Solicitaremos medidas de idéntico carácter para os híbridos de lobos, que están a ser exterminados coa intención de manter a pureza xenética da poboación de lobos ibéricos.

1.1.10. Supresión das granxas peleteras.

Outra actividade cada día máis censurada pola cidadanía é a cría e explotación de animais para o aproveitamento das súas peles, debido á crueldade extrema á que son sometidos nas granxas peleteras.

O cativerio resulta moi estresante para animais como os visóns, que en estado silvestre poden chegar a ocupar un territorio de dez quilómetros cadrados. Desde que nacen, se lles cría hacinados en diminutas gaiolas. Viven, movéndose en círculos de maneira frenética, entre os seus propios excrementos, cadáveres e restos doutros animais, con escasa atención veterinaria, padecendo infeccións que agravan o seu sufrimento.

O medo, a tensión e a ausencia de toda posibilidade de satisfacer as súas necesidades vitais máis básicas, xéralles tal estado de ansiedade que se autolesionan, mordéndose a pel, a cola e as patas, rompéndose os dentes cos barrotes das gaiolas, agredíndose uns a outros.

Dado que o obxectivo dos seus criadores é arrincarlles a pel, sobre os sete meses son gaseados, desnucados ou electrocutados, de maneira que a pel non resulte danada. Debido ao ritmo industrial das granxas, algúns aínda están vivos cando son despellejados.

É intolerable e inxustificable todo este sufrimento para confeccionar abrigos e complementos.

Ademais, a cría intensiva comporta a fuga de visóns americanos das granxas peleteras. É absurdo que se sigan destinando millóns de euros a protexer o visón europeo, declarado como especie en perigo crítico de extinción en España, mentres se continúa incentivando a apertura de granxas de visón americano, que constitúe a súa principal ameaza.

Por todo iso, o Partido Animalista propón prohibir criar e explotar animais para o aproveitamento das súas peles.

1.1.11. Creación dun Observatorio no Ministerio de Xustiza.

Propoñemos a creación dun Observatorio, dependente do Ministerio de Xustiza, ao que corresponderá a dirección, coordinación, proposta e execución das políticas en materia de benestar e protección animal. As mesmas contarán co asesoramento de entidades de protección e defensa animal, así como de persoas especializadas en benestar e protección animal. Esta información estará a disposición das Administracións Públicas e os tribunais de xustiza.

1.1.12. Creación da figura do defensor ou a defensora dos animais.

Propoñemos a creación da figura do defensor ou a defensora dos animais, nomeado ou nomeada polas Cortes Xerais, con facultades de inspección, investigación e denuncia, con capacidade de interpoñer recursos xudiciais e administrativos en defensa dos dereitos dos animais.

1.1.13. Creación dunha Dirección Xeral de Protección e Benestar Animal.

Propoñemos incluír no Ministerio pertinente unha Dirección Xeral de Protección e Benestar Animal que defina unha estratexia transversal, en colaboración cos demais Ministerios, en relación a todas e cada unha das políticas estatais para erradicar os malos tratos animais e desenvolver protocolos para axudar e mellorar a vida dos animais, traballando coordinadamente coas Comunidades Autónomas.

1.1.14. Creación dunha Fiscalía contra os malos tratos animais.

O Ministerio Fiscal precisa dun coñecemento especializado dos supostos de malos tratos animais.

Propoñemos:

Incluír na formación permanente dos compoñentes do Ministerio Fiscal materia sobre a violencia, os malos tratos e a etoloxía animal para cualificar adecuadamente as condutas traídas ao seu coñecemento.

Ditar Instrucións do Ministerio Fiscal que fixen os criterios sobre violencia e malos tratos aos animais, que permitan actuar de forma regrada e non discrecional.

1.1.15. Deber de auxilio a animais desamparados, feridos ou en perigo manifesto.

Propoñemos que na Lei Xeral de Benestar e Protección dos Animais inclúase o deber de auxilio a animais que se atopen desamparados, feridos ou en perigo manifesto. A persoa que o advirta deberá comunicar os feitos aos servizos de emerxencia ou autoridade competente, que se encargarán de prestar a asistencia oportuna. Na medida das súas posibilidades, e en tanto se acoden devanditos servizos, axudará ao animal para evitar danos maiores ou irreversibles.

1.1.16. Unidades especializadas na defensa ambiental, o benestar e a protección dos animais nos Corpos e Forzas de Seguridade do Estado.

Defendemos a necesidade de que os Corpos e Forzas de Seguridade do Estado contén con unidades especializadas na defensa ambiental, o benestar e a protección dos animais.

A estas unidades corresponderalles velar polo cumprimento da lexislación aplicable en materia de protección animal e demais disposicións aplicables sobre medio ambiente, benestar e protección dos animais. En particular, e entre outras funcións, encargaranse da vixilancia, inspección, control e formulación de informes, denuncias e levantamento de actas, así como da adopción de medidas urxentes e cautelares.

Ademais, propoñemos incluír no temario de ingreso nos Corpos e Forzas de Seguridade do Estado unha carga lectiva específica sobre os dereitos dos animais e os malos tratos animais, con especificidade en etoloxía animal, que se debe actualizar con formación continua, co obxectivo de evitar casos como o da cadela Sota, abatida a tiros por un garda urbano en Barcelona o pasado mes de

decembro.

1.1.17. Apoio e consideración das entidades de protección e defensa dos animais.

Apoiaremos que as entidades de protección e defensa dos animais sexan consideradas, cando así o soliciten, como entidades de utilidade pública, para todos os efectos.

O departamento competente en materia de medio ambiente poderá establecer axudas para as entidades que obtivesen o título de entidades colaboradoras, destinadas ás actividades que leven a cabo con relación á protección e a defensa dos animais, ao seu coidado e mantemento, á execución de programas de adopción, á promoción de campañas e programas de esterilización ou á promoción de campañas de sensibilización da cidadanía.

Ademais, terán a consideración de interesados cualificados nos procedementos sancionadores nos casos en que formulasen a denuncia correspondente ou formalizasen a comparecencia no expediente sancionador.

1.1.18. Recoñecemento legal dos santuarios de animais.

Queremos que se recoñeza legalmente aos santuarios de animais como entidades de protección e defensa dos animais, nos que se recupera e acolle a animais rescatados principalmente da explotación da industria gandeira.

Como entidades de protección e defensa dos animais serán consideradas, cando así o soliciten, como entidades de utilidade pública, para todos os efectos.

Os animais acollidos nos santuarios non son animais criados ou mantidos para a produción de alimentos, la ou peles, e, por conseguinte, non se lles aplicarán as normas e protocolos establecidos para os animais nas explotacións gandeiras.

1.1.19. Creación de centros de recuperación e rescate suficientes.

Apostamos por establecer a previsión de creación de centros de recuperación e rescate suficientes e adecuados para aloxar ás especies de animais silvestres, salvaxes e/ou exóticos, tras sufrir un accidente ou agresión, ser rescatadas do tráfico ilegal, do abandono ou da catividade de circos, zoolóxicos ou particulares.

A súa finalidade será a de proporcionar atención e coidados aos animais que ingresen, de maneira que sexan recuperados, rehabilitados e, na medida do posible, reintroducidos na natureza.

1.1.20. Protocolos de evacuación e rescate.

A falta de políticas ambientais adecuadas e a especulación urbanística prenden lume aos nosos bosques e desbordan os nosos ríos, matando da maneira máis terrible a miles de animais que quedan atrapados nas explotacións, afogados, asfixiados ou queimados. Estas mortes poderían evitarse mediante protocolos de evacuación e rescate.

Defendemos a elaboración dun protocolo de evacuación e rescate para animais que se atopen en explotacións de toda índole, así como en centros, recintos, instalacións ou establecementos dedicados ao coidado, mantemento, educación, gardería, residencia, recollida, acollida de animais e calquera outros que cumpran análogas funcións, incluíndo os centros de recuperación e rescate, santuarios e protectoras, ante situacións climatolóxicas extremas e ante fenómenos ou desastres naturais ou provocados por persoas.

O Partido Animalista presentou unha proposta de Plan de Evacuación de Animais en Catástrofes e Emerxencia á Dirección Xeral de Protección Civil e Emerxencias, dependente do Ministerio do Interior, en setembro do 2017. Durante anos reclamou a súa aplicación nas distintas continxencias que ocorreron, sen éxito.

Por iso, traballaremos para que se aprobe devandito plan e para que as Administracións Públicas adopten a súa aplicación.

1.1.21. Protocolos de asistencia á fauna silvestre en condicións climatolóxicas extremas.

As fluctuaciones de temperatura e do aumento do nivel do mar son cada vez máis acusadas, a causa do quecemento global. Cada ano empeoran os fenómenos climatolóxicos extremos, como fortes ondas de calor, choivas torrenciais, secas ou furacáns, que agravan os incendios e inundacións, e que, segundo as previsións, seguirán en aumento significativo nos próximos anos.

Os animais silvestres enfróntanse cada vez a maiores dificultades para adaptarse a estes cambios climáticos, que son consecuencia do comportamento irresponsable e abusivo dos seres humanos sobre o planeta.

No Partido Animalista consideramos unha obrigaón ética e moral, e unha necesidade de sustentabilidade dos ecosistemas, protexer e axudar á fauna silvestre, facilitando a súa adaptación ante estas circunstancias. Por iso, propoñeremos a implantación de protocolos de asistencia á fauna silvestre en condicións climatolóxicas extremas.

1.1.22. Técnicas e métodos éticos de control de reprodución de animais silvestres.

Traballaremos para que as administracións empreguen só técnicas e métodos éticos, non letais, de control de reprodución de animais silvestres, tanto dentro como fóra das contornas urbanas, como a esterilización ou a subministración de pensos anticonceptivos.

1.1.23. Obrigacións mínimas para a tenencia de animais.

Toda persoa que estea en posesión dun animal, sexa de compañía ou doméstico, nunha casa ou nunha explotación, debe ser responsable da súa saúde, protección e benestar. Debe procurarlle coidados e atención conforme á súa etoloxía e características físicas, de conformidade coa súa especie e raza.

Por iso, propoñeremos establecer as seguintes obrigaóns para as persoas posuidoras de animais:

- a) Proporcionarlle auga fresca, limpa e potable, e un alimento completo en cantidade suficiente.
- b) Proporcionarlle un aloxamento cómodo e seguro, a resguardo das inclemencias meteorolóxicas, que será sometido a unha limpeza periódica.
- c) Mantelo en boas condicións hixiénico-sanitarias e ambientais.
- d) Proporcionarlle oportunidades de exercicio e descanso adecuadas.
- e) Proporcionarlle as revisións veterinarias necesarias e prestarlle todos aqueles tratamentos que sexan precisos para un bo estado de saúde e que lle eviten sufrimentos.
- f) Sometelo aos tratamentos preventivos que sexan declarados obrigatorios para a súa saúde e benestar.

1.1.24. Acceso ao transporte público, aos albergues para persoas sen fogar, residencias para maiores e a casas de acollida e pisos tutelados para vítimas de violencia machista.

Avogaremos para permítase e regule o acceso dos animais ao transporte público, aos albergues para persoas sen fogar, ás residencias para maiores e ás casas de acollida e pisos tutelados para vítimas de violencia machista, de

maneira que as persoas que teñan que aloxarse nestes lugares non se vexan abocadas, ademais, a ter que separarse deles, deixalos atrás, ou a durmir na rúa.

1.1.25. Acceso a hospitais.

Os animais que conviven connosco nos nosos fogares son parte da familia. Ademais de compañía, achegan efectos beneficiosos para a saúde, importantes no tratamento e recuperación de doenzas físicas e psíquicas. Os pacientes ingresados nos hospitais ven privados de poder recibir a visita dos seus animais de compañía. Esta separación pode afectar negativamente ao seu estado anímico e recuperación.

Propoñeremos que os hospitais permitan o acceso de animais, habilitando unha zona ou sala, onde as persoas que se atopen ingresadas, poidan recibir a visita dos seus animais de compañía.

Para iso, promoveremos que se formule un plan conxunto entre o Consello Interterritorial do Sistema Nacional de Saúde, o Estado e as comunidades autónomas, cos protocolos de seguridade e hixiene adecuados.

1.1.26 Prohibición de importación de especies exóticas.

Para previr os problemas que poden derivarse da introdución de especies, subespecies ou razas xeográficas alóctonas, que poden chegar a constituír unha ameaza grave para as especies autóctonas, os hábitats ou os ecosistemas, propoñeremos prohibir a importación de especies e subespecies alóctonas, tanto para a cría e mantemento para o aproveitamento das súas peles como para a súa comercialización e tenencia como animais de compañía.

1.1.27 Outras prohibicións incluídas na proposta de Lei Cero.

Ademais das xa expostas, propoñemos na Lei Xeral de Benestar e Protección dos Animais as seguintes prohibicións:

Ter animais salvaxes como animais de compañía.

Manter aos animais atados, encerrados ou enjaulados.

Ter de forma continuada animais en terrazas, patios ou outros lugares inapropiados.

Deixar a un animal no interior dun vehículo, salvo por un breve espazo de tempo, asegurando sempre unha ventilación e temperatura adecuadas e nunca no maleteiro.

Matar, danar ou molestar a animais silvestres.

Fornecer ás animais substancias hormonais ou químicas que poidan causarles alteracións da saúde, do metabolismo ou do comportamento, excepto por prescrición veterinaria.

Marcar aos animais a lume ou mediante calquera outro método lacerante.

Practicar mutilacións aos animais cuxo obxecto sexa modificar a súa aparencia ou conseguir outros fins non curativos.

Utilizar calquera dispositivo, mecanismo ou utensilio destinado a limitar ou impedir a mobilidade dos animais, salvo por prescrición veterinaria.

Servirse de animais como brancos en atraccións feirais, concursos ou competicións.

Practicar actividades consideradas deportivas que impliquen o sufrimento, a captura e/ou a morte de animais.

Matar, causar dano, sufrimento ou tensión aos animais en producións audiovisuais, cinematográficas, televisivas, artísticas ou publicitarias, espectáculos, actividades culturais, relixiosas ou calquera outra similar, ou ben facer degradacións, parodias, burlas ou tratamentos antinaturales.

Filmar con animais silvestres e/ou salvaxes para o cinema, a televisión ou outros medios de difusión, salvo que sexa no seu medio natural e sempre que non se interfira no curso normal da súa vida silvestre.

Practicar sacrificios rituais de animais por motivos relixiosos.

Utilizar animais en atraccións feirais e outras asimilables.

Adestrar ou adestrar aos animais mediante métodos que poidan prexudicar a súa saúde e benestar, obrigándolles a superar as súas forzas ou capacidades naturais ou utilizando medios que poidan provocar lesións, dores, sufrimentos ou angustia.

Dar aos animais unha educación agresiva, de ataque ou defensa.

Empregar animais para adestrar a outros na pelexa ou o ataque.

Organizar, participar e/ou asistir a pelexas organizadas de animais, sen excepcións.

Valerse de animais como instrumentos de defensa, tanto persoal como de propiedades.

Utilizar animais como tracción de vehículos.

Someter aos animais a traballos de carga.

Explotar animais como transporte turístico.

Sortear ou facer doazón dun animal como premio, recompensa, gratificación ou agasallo de compensación.

Exhibir animais con finalidades lucrativas ou de reclamo.

Levar a cabo actuacións ou prácticas de selección xenética das que se deriven problemas ou alteracións graves na saúde dos animais.

Manipular artificialmente aos animais con obxecto de facelos atractivos como diversión ou xoguete.

Empregar instrumentos ou métodos daniños de suxeición, retención ou educación.

Usar instrumentos ou apeiros que poidan orixinar danos aos animais que os utilicen ou porten.

Impoñer aos animais a realización de comportamentos e actitudes alleas e impropias da súa condición ou que impliquen trato vejatorio.

1.1.28 Reforma do Código penal nos delitos por malos tratos animais.

A pena máxima por provocar a morte a un animal está cuantificada en dezoito meses, polo que non adoita implicar o ingreso en prisión de quen carece de

antecedentes penais.

Propoñemos:

Ampliar o suposto de feito do delito de malos tratos animais, expurgándolo de condicionantes e escusas.

Aumentar as penas dos delitos de malos tratos animais para que os culpables ingresen en prisión.

Aumentar os persoais do SEPRONA e os corpos policiais con grupos destinados á investigación e persecución dos casos de malos tratos animais.

Efectuar campañas publicitarias sobre a tolerancia cero respecto aos malos tratos animais.

1.2 Programas de información e educación. Inclusión de materias e/ou contidos relacionados co respecto, o benestar e a protección dos animais nos sistemas educativos.

É indispensable unha intervención educativa dirixida á cidadanía, que fomente de maneira preventiva unha conduta máis cívica e unha tenencia responsable dos animais.

Maltratar non consiste só en empregar violencia, senón que comprende situacións tristemente cotiás da nosa xeografía como manter aos animais en deficientes condicións hixiénico-sanitarias, non proporcionarlles un alimento adecuado e suficiente, un aloxamento cómodo e seguro, ou mantelos permanentemente encadeados ou encerrados.

Quen decide ter un animal ao seu cargo convértese en responsable da súa saúde e do seu benestar, e debe ser consciente das obrigacións e compromisos que iso implica para así poder asumilos de maneira reflexiva e responsable.

Propoñemos o desenvolvemento de programas de información e educación para promover entre a cidadanía o respecto polos animais, previr o abandono e fomentar a adopción responsable dos mesmos.

Estes programas destacarán os seguintes aspectos:

- a) Campañas de promoción e divulgación sobre as obrigacións que comporta a tenencia de animais.
- b) Campañas de fomento da adopción en centros de recollida e protectoras de animais.
- c) As consecuencias negativas derivadas da adquisición irresponsable, así como da cría incontrolada de animais de compañía.

d) As consecuencias negativas da adquisición e introdución de animais silvestres, salvaxes e/ou exóticos como animais de compañía.

Ademais, unha actitude respectuosa cara aos animais debe inculcarse desde a infancia. Por iso, consideramos imprescindible a inclusión de materias e/ou contidos relacionados co respecto, o benestar e a protección dos animais nos sistemas educativos.

Entre outras, propoñemos:

a) Incluír o valor de respecto cara aos animais como tema transversal en todos os niveis de ensino, a acción tutorial, os programas curriculares de centro e as actividades complementarias, así como na organización e xestión xeral dos centros educativos.

b) Formar ao profesorado no respecto cara aos animais. Os profesores son unha peza fundamental para transmitir os valores de respecto, xustiza e empatía cara aos animais, impulsando a integración de módulos básicos relacionados cos malos tratos, os dereitos e o benestar animal na formación dos novos docentes, a través dos plans de estudo de Maxisterio e Máster de profesorado.

c) Revisar e adaptar o material educativo (libros de texto e outros recursos) acorde aos valores de respecto aos animais, suprimindo os contidos que promoven a falta de consideración cara aos animais ou o seu cosificación.

d) Manter un nivel de alerta para detectar posibles casos de malos tratos animais efectuados por menores. Son múltiples os estudos que vinculan os malos tratos animais á violencia machista, intrafamiliar e a condutas antisociais.

Promoverase a visita a refuxios e santuarios de animais como alternativa ás actuais visitas a “granxas escola” e lugares similares nos que a finalidade non sexa o benestar e a protección dos animais.

Do mesmo xeito, fomentarse que persoas que traballan e colaboran en protectoras e outras entidades de protección e defensa dos animais sexan convidadas a dar charlas informativas e educativas nas escolas.

1.3 Mellora do benestar animal nas explotacións gandeiras.

A pesar de que aínda existe unha gran desinformación sobre o sufrimento que padecen os animais destinados ao consumo e a maneira en que se produce a súa morte, cada vez son máis os cidadáns e cidadás preocupados pola situación

que sofren os animais nas explotacións gandeiras. Segundo o Eurobarómetro sobre protección animal, o 75% dos europeos/ as considera necesario mellorar o benestar dos animais de granxa. A cifra é algo superior no caso de España, onde máis do 80% cre que os animais deberían estar máis protexidos.

Os animais destinados ao consumo como alimento se crían cada vez máis nun modelo industrial que favorece as explotacións de gran tamaño e a produción intensiva. Este modelo intensivo implica o confinamento e hacinamiento dos animais, que están sometidos a sistemas de produción nos que o seu benestar queda supeditado ao beneficio económico.

Son necesarias novas políticas co obxectivo de protexer e velar polas necesidades e o benestar destes animais, por encima dos beneficios económicos dos gandeiros.

Como apuntabamos anteriormente, promoveremos que a Lei Xeral de Benestar e Protección dos Animais ampare a todos os animais, incluídos os que se atopan nas explotacións gandeiras. Ademais das propostas de defensa, protección e benestar destinadas a todos os animais xa formuladas en epígrafes anteriores, consideramos fundamental engadir as seguintes en referencia á protección e benestar dos animais de granxa.

1.3.1. Prohibición das amputacións non curativas.

Os animais das explotacións gandeiras sofren prácticas terribles como a amputación do pico aos pitos, a amputación do rabo e os dentes aos porcos ou o queimado dos cornos aos tenreiros. Estas prácticas realízanse a miúdo incumprindo a normativa que establece a obrigatoriedade de utilizar anestesia.

Por iso, o Partido Animalista propoñerá a prohibición das amputacións aos animais que non teñan ningunha finalidade curativa.

1.3.2. Prohibición de alimentación forzosa e de comercialización de foie gras.

O foie gras é produto do fígado hipertrofiado dun pato ou dun ganso sobrealimentado. Existen múltiples investigacións que mostran o terrible

sufrimento que padecen estes animais durante toda a súa vida para a súa produción.

As aves son inmovilizadas e alimentadas mediante embudes polos que se introduce o alimento a presión varias veces ao día. Algúns criadores colocan un elástico ao redor do pescozo das aves para evitar que estas vomiten. Os animais adoitan vivir en diminutas gaiolas de maneira que non poidan moverse, gasten a menor enerxía posible e deposítense tecido graxo en todo o seu corpo, especialmente no fígado. Leste aumenta dez veces o seu peso normal. Un aumento esaxerado que lles xera trastornos de todo tipo, sobre todo respiratorios, xa que existe unha compresión pulmonar, á vez que senten un intenso e constante dor hepático.

Actualmente España é un dos cinco países europeos que o producen, xunto con Francia, Bulgaria, Hungría e Bélxica.

O Partido Animalista propoñerá a prohibición en España da alimentación forzosa dos animais, así como a comercialización dos produtos derivados desta cruel técnica, tal como xa fixeron a maioría de países europeos. Isto é así, entre outros, en Alemaña, Luxemburgo, Dinamarca, Holanda, Reino Unido, Polonia ou Italia.

1.3.3. Prohibición dos sacrificios halal e kosher.

A lexislación da Unión Europea establece que os animais se matarán unicamente previo aturdimiento, mantendo a perda de consciencia e sensibilidade ata a súa morte. Con todo, introduce unha excepción para os métodos particulares de sacrificio prescritos por ritos relixiosos.

O sacrificio ritual que realizan algunhas relixións, como a musulmá (halal) e a xudía (kosher), esixe que os animais estean en perfecto estado de saúde no momento do sacrificio. En base a algunhas interpretacións, un animal aparvado pode considerarse “enfermo”, e desta forma elúdese o aturdimiento previo.

Nestes casos, o método de sacrificio xeral utilizado é por degolo, cortando os vasos sanguíneos de ambas as partes do pescozo, sen danar a espiña dorsal. Tamén se cortan traquea, esófago e paquete nervioso.

Mediante degolo, a consciencia pérdese de forma gradual, provocando unha agonía durante a cal os animais están expostos a dor e sufrimento.

Por respecto aos animais como seres sensibles, o sacrificio de animais sen aturdimiento previo debería considerarse inaceptable.

É hora de que esta crueldade e malos tratos sobre os animais deixe de ser consentida.

O benestar e a protección dos animais deberían estar sempre por encima de calquera consideración de carácter relixioso, cultural, artístico ou económico.

Mentres conseguimos que esta práctica cruel sexa prohibida en toda a Unión Europea, traballaremos para conseguir a prohibición de practicar sacrificios rituais de animais por motivos relixiosos en toda España.

1.3.4. Presión fiscal e inspeccións regulares en explotacións gandeiras, avícolas e cunículas

As explotacións gandeiras, avícolas e cunículas producen problemas ambientais e éticos de primeira orde, tanto polo seu impacto ecolóxico como polas terribles condicións de vida dos animais. A xestión de toneladas de residuos altamente contaminantes leva a cabo sen control suficiente, pola inviabilidade de manexo do enorme volume que se xera.

Cada segundo, emítense 125 toneladas de residuos procedentes da gandería

industrial e a industria cárnica, contaminando os ríos e mares (feces, hormonas, antibióticos, fertilizantes, pesticidas, químicos, etcétera). O sector porcino é altamente contaminante; o sector vacún altera os usos das superficies forestais, convertidas en pasteiros en detrimento de a agricultura. As explotacións intensivas supoñen a segunda causa de emisións de CO₂ á atmosfera, só por detrás das industrias enerxética e manufactureira, e moi por diante do transporte e as emisións de vehículos.

Por iso, propoñemos:

Aprobar unha maior carga impositiva ao sector gandeiro.

Implantar de forma inmediata un maior número de controis e inspeccións das instalacións gandeiras, máis exhaustivas, estritas e regulares.

Limitar por cotas as autorizacións para explotacións gandeiras, avícolas e cunículas por Comunidades Autónomas, seguindo o sistema de competencias.

Cumprir as regulacións impostas sobre o mantemento de animais, tanto das condicións das instalacións como as normativas de manexo, tendo en conta a súa calidade de seres vivos sensibles.

Prohibir as campañas institucionais de promoción e publicidade do sector gandeiro avícola e cunícula e dos seus produtos.

Efectuar campañas informativas sobre os beneficios para a saúde dunha dieta libre de produtos de orixe animal.

Realizar campañas publicitarias que mostren a situación que viven millóns de animais nas granxas, co obxectivo de que a poboación coñeza como son tratados.

1.4. Mellora do benestar animal na piscicultura.

Gran parte das especies de peces que se comercializan e consomen non proveñen de ríos ou mares, senón de piscifactorías.

As piscifactorías son as macrogranxas de peces. Estas granxas industriais poden estar situadas tanto en ríos e mares, como en terra. No primeiro caso, os peixes viven recluídos en gaiolas mergulladas. No segundo, en tanques. En ambos os casos, as condicións de catividade e hacinamiento son extremadamente estresantes, e os métodos de sacrificio adoitan ser moi crueis (electrocución,

asfixia, golpeo...).

PACMA oponse á concesión de novas licenzas de apertura de piscifactorías de cría intensiva e aposta polo peche das xa existentes.

1.5. Derrogación de todas as leis e decretos sobre animais potencialmente perigosos.

A Lei 50/1999, do 23 de decembro, sobre o Réxime Xurídico da Tenencia de Animais Potencialmente Perigosos, así como o Real Decreto 287/2002, do 22 de marzo, polo que se desenvolve esta lei, xunto coas diferentes regulacións das comunidades autónomas, conseguiron estigmatizar a determinadas razas de cans, obrigando a sacrificar a miles de animais.

Por iso, propoñemos:

Derrogar toda a lexislación creada ao amparo da estigmatización de determinadas razas de cans e estudar de forma individualizada cada un dos casos, sen que a pertenza a determinadas razas ou calidades físicas poida ser causa e motivación do seu sacrificio ou condena en casos de agresividade ou mala conduta.

Crear centros de recuperación para os cans, independentemente da súa raza, afectados por unha educación condicionada a provocar a súa agresividade ou por trastornos puntuais.

Desenvolver campañas en contra da estigmatización de calquera animal.

1.6. Creación dun sistema público de sanidade para os animais.

O avance cara a unha sociedade ética e moderna pasa necesariamente por facer extensiva a sanidade pública tamén aos animais.

Para iso, propoñemos:

Implementar un sistema público de saúde para os animais, con habilitación de partidas orzamentarias, tanto do Estado como das comunidades autónomas.

Atender as necesidades de saúde dos animais nos refuxios e protectoras.

Cubrir a atención sanitaria dos animais das persoas e familias en situación de vulnerabilidade.

Realizar campañas subvencionadas de esterilización de animais para persoas sen recursos e xestores de colonias felinas.

Elaborar un novo “Plan de Continxencia Fronte á Sospeita de Infección por Virus *Ébola en Cans”, que actualmente esixe o sacrificio inmediato dos animais, sen contemplar a realización de analíticas para confirmar a enfermidade nin a corentena.

Crear laboratorios e animalarios con nivel 4 de bioseguridad.

Protocolizar a actuación en situacións de emerxencia sanitaria na que poidan estar implicados animais domésticos, contemplando procedementos de actuación con criterios epidemiolóxicos, descartando a eutanasia.

Reducir o IVE da atención profesional veterinaria, os tratamentos e os medicamentos veterinarios ao tipo superreducido do 4%.

Incluír ás protectoras, santuarios e demais entidades de protección animal entre as perceptoras dos fondos a través da casa do 0,7% do IRPF dedicada a entidades sociais.

1.7. Prohibición do exterminio de animais como método de control poboacional.

Propoñemos a prohibición de calquera método de control poboacional de animais baseado no seu exterminio.

De forma alternativa, defendemos:

Acabar coa venda, tráfico e comercio de animais exóticos.

Aplicar programas non cruentos de control poboacional, tales como a esterilización, os contraceptivos de depósito ou o control de ovos.

Prohibir a repoboación de calquera especie con fins cinexéticos.

Prohibir o traslado de especies non autóctonas con fins cinexéticos.

1.8. Medidas para garantir a protección de especies.

Consideramos imprescindible a protección de todos os animais, incluídos os pertencentes ás denominadas especies invasoras.

Por iso, propoñemos:

Modificar a Lei do Patrimonio Natural e a Biodiversidade no referente a especies invasoras, que admite a matanza de animais como método de control poboacional.

Rexeitar as políticas promovidas en relación coas mal chamadas especies invasoras, por discriminatorias e inxustas.

Promover intervencións non violentas mediante o uso de dardos anestésicos, esterilización, recolocación, vacúas contraceptivas, etcétera.

Garantir medidas de protección e atención veterinaria aos animais que foron catalogados como especies invasoras ou fauna salvaxe.

Crear centros de rescate para atender as incautacións, superando a praxe actual conforme os animais son entregados a zoolóxicos.

Requirir unha auditoría da aplicación das partidas procedentes da Unión Europea destinadas á conservación do lince ibérico.

Aprobar medidas urxentes para a conservación do gato montés e do lince ibérico.

Prohibir a importación de animais exóticos.

Facer cumprir estritamente os protocolos do Convenio Internacional de Comercio de Especies en Perigo (CITES) perseguindo ás redes ilegais de tráfico de especies exóticas e controlando exhaustivamente a compravenda destes animais e as condicións de vida dos que se atopan en España.

Crear e subvencionar adecuadamente os santuarios para animais protexidos polo Convenio CITES, fomentar campañas de concienciación e de rescate para que sexan reintroducidos nos seus hábitats a través de programas internacionais.

1.9. Fin da experimentación con animais.

O terrible e innecesario sufrimento dos animais de experimentación está documentado de forma exhaustiva e é unha realidade á que a sociedade non pode dar as costas.

En PACMA propoñemos:

Auditar nos Ministerios de Educación, Sanidade e Defensa todos os programas de investigación onde se utilicen animais para que sexan substituídos coas alternativas experimentais sen animais.

Incrementar as partidas orzamentarias encamiñadas ao desenvolvemento e validación de métodos alternativos á experimentación con animais, potenciando o labor da Rede Española para o Desenvolvemento de Métodos Alternativos á Experimentación Animal.

Rescatar aos animais que se atopen nos laboratorios científicos, civís e militares, e, unha vez avaliadas as súas condicións de saúde, recuperalos en santuarios.

Defender a obxección de conciencia para a experimentación con animais ata que sexa prohibida, en todos os tramos e especialidades educativas, así como para calquera traballo ou función laboral que estea relacionada cos malos tratos, sacrificio, manipulación e sufrimento de animais.

Obrigado a publicar os resultados dos experimentos con animais co obxectivo de evitar duplicar probas e experimentos.

1.10. Opción de menú sen alimentos de orixe animal.

Como parte do dereito de toda a cidadanía á liberdade de conciencia, é necesaria a oferta de menús sen alimentos de orixe animal en todos os centros dependentes das administracións públicas.

Propoñemos:

Posibilitar a opción dun menú sen produtos de orixe animal en comedores públicos, escolares, universidades, centros e residencias de maiores, hospitais, prisións e demais centros dependentes de entes públicos.

Crear un selo ou etiqueta estatal para produtos que non conteñan compoñentes

de orixe animal para que os consumidores poden identificar os alimentos e outros produtos de consumo (roupa, calzado, etcétera) que non conteñen ningún compoñente animal.

Realizar campañas publicitarias apoiando produtos “sen animais” e potenciando o consumo ético.

2. MEDIO AMBIENTE

PACMA ten un firme compromiso co medio ambiente e a protección da natureza.

Na actualidade enfrontámonos a graves problemas ambientais, como o cambio climático, o esgotamento de recursos naturais, a contaminación ambiental ou a perda da biodiversidade.

A pesar diso, aínda non hai unha conciencia política do devastador efecto que terán todos estes problemas se non os acometemos desde xa con decisión.

Como parte dunha cidadanía comprometida, quen integro o Partido Animalista - PACMA asumimos o reto de provocar esa conciencia política para impulsar un xiro do modelo e situación actuais, protexer o planeta e, polo tanto, ás persoas e aos animais.

2.1. Loita contra o cambio climático.

O cambio climático é un dos problemas ambientais máis graves aos que se enfronta o noso planeta e require dunha acción política a todos os niveis.

O Estado debe implicarse na loita por combater o cambio climático e reducir as emisións de gases de efecto invernadoiro a través de medidas ambientais en áreas como o transporte, a enerxía, a produción agraria, a xestión dos residuos ou a industria. É necesario facer do cambio climático un eixo político transversal de todas as políticas que se desenvolvan.

O Partido Animalista asume de forma prioritaria nas súas políticas ambientais e de sustentabilidade a loita para frear os efectos do cambio climático, baseadas en dous eixos: mitigación e adaptación. Estas políticas débense levar a cabo no

marco dos Obxectivos de Desenvolvemento Sustentable (ODS) da ONU. A urxencia e gravidade do cambio climático requiren da acción política a todos os niveis.

2.1.1. Creación dunha unha Lei estatal contra o cambio climático.

Debe basearse nas máximas esixencias científicas, tomando como referencia o Panel Intergubernamental de Expertos sobre o Cambio Climático (IPCC), que explica como limitar a temperatura global por baixo de 1,5° C. A Lei deberá propoñer un plan estratéxico que alcance os máximos que expoña a Unión Europea e acurte os prazos para alcanzar unha economía descarbonizada, a través de medidas ambientais en áreas como o transporte, a enerxía, a produción agraria, a xestión dos residuos, a industria e vivendas. Estas medidas tamén se centrarán en alcanzar un modelo enerxético 100% renovable, xusto e democrático para a sociedade.

2.1.2. Sensibilización, formación e educación en materia de cambio climático.

A educación formal e non formal, así como a cidadanía en xeral, deben ser destinatarios de plans de información, comunicación e educación ambiental dirixidos a informar, concienciar e capacitar para a acción e a adaptación.

2.1.3. Por un modelo enerxético sustentable e unha minoración no consumo.

Gran parte da sociedade percibe a enerxía como un ben abundante, inocuo e ilimitado, cando a realidade é que en España importamos máis do 70% da enerxía que consumimos. Somos un dos países nos que máis creceu a pobreza enerxética nos últimos anos, dos máis dependentes e dos que máis aumenta as emisións de gases de efecto invernadoiro da Unión Europea.

O actual modelo enerxético, baseado no uso masivo dos combustibles fósiles e a enerxía nuclear, é insustentable, está a provocar danos irreversibles no medioambiente e comporta riscos e catástrofes evitables.

Os combustibles fósiles (petróleo, gas e carbón) producen un gran impacto ambiental por si mesmos, posúen unha gran toxicidade e afectan negativamente o cambio climático, pero tamén aumentan a carga ambiental doutros materiais que requiren de moita enerxía, como os minerais metálicos.

Fronte aos grandes retos do cambio climático, a pobreza enerxética e a dependencia exterior, é cada vez máis urxente que se adopten políticas activas que permitan e fomenten a transición a un modelo enerxético sustentable.

O Partido Animalista aposta por avanzar cara a un modelo máis eficiente e sustentable, cunha política enerxética que fomente as enerxías renovables fronte á dependencia da fósil, mantendo a seguridade no abastecemento e permitindo a entrega de enerxía ao consumidor a prezos alcanzables. O obxectivo é potenciar as enerxías renovables como substitutas ás fontes enerxéticas fósiles e nucleares para acurtar os prazos que marca a Unión Europea e que en 2030 toda a enerxía consumida supere o 40% de enerxía renovable e tratar de alcanzar que en menos dunha década podamos acceder a un sistema eléctrico español 100% renovable.

As enerxías renovables constitúen a única fonte de enerxía que, polo seu carácter autóctono e inesgotable e a súa dispoñibilidade en moitas fontes a custo cero na natureza, pode garantir unha subministración sustentable para toda a cidadanía.

Ademais, teñen un impacto socioeconómico positivo tanto na renda nacional, por reducir as importacións de gas e petróleo e pola súa crecente achega ao PIB, como na renda dispoñible dos consumidores, pois xeran actividade económica e emprego, e contribúen ao desenvolvemento da industria e a tecnoloxía nacionais. O cambio tecnolóxico que representan pode ser unha oportunidade para un cambio de especialización produtiva na economía española e a xeración de emprego.

As renovables deben integrarse no urbanismo, na edificación e no transporte. Apostamos por unha nova cultura da enerxía no espazo urbano, na que todas as tecnoloxías renovables complementense, con edificios de consumo de enerxía case nulo, sistemas alternativos de calefacción e refrixeración, un cambio modal do transporte de mercadorías cara ao ferrocarril eléctrico ou a expansión de vehículos eléctricos.

Á súa vez, é necesario un cambio na conciencia da sociedade: promover a participación da cidadanía como motor de desenvolvemento e cambio cara a un modelo sustentable.

Para todo iso propoñemos medidas como:

Introducir o coñecemento a todos os niveis no ámbito educacional e cultural das vantaxes das renovables e da súa utilización fronte a outros modelos e fontes de enerxía.

Desenvolver campañas, actividades e iniciativas para informar, difundir e divulgar as características das renovables e a eficiencia enerxética.

Realizar campañas de información a particulares, pemes, industrias e comercios sobre aforro e eficiencia enerxética.

Fomentar o uso de enerxías renovables baseadas no autoconsumo (enerxía renovable auto producida e auto consumida como a forma máis ecolóxica e responsable).

Eliminar as subvencións ao carbón e traballar na reconversión das concas mineiras, coa elaboración dun plan de recolocación, formación e desenvolvemento de habilidades laborais para as persoas que puidesen resultar afectadas.

Promover iniciativas e impulsar políticas de apoio que permitan superar as barreiras existentes para a introdución das renovables.

Promover modelos de rehabilitación integral e profunda de edificios e vivendas que reduzan o consumo enerxético, que cheguen a unha redución de polo menos o 70% do consumo enerxético de cada edificio.

Poñer en marcha regulacións para mobilizar os fondos do Plan Estatal de Fomento do aluguer de vivendas, a rehabilitación edificatoria, e a rexeneración e renovación urbanas.

Fomentar que toda vivenda de nova construción estea integrada nun modelo sustentable, non só de xeración de enerxía renovable para autoconsumo, senón de uso de materiais sustentables e naturais, deseñados para a eficiencia enerxética.

Promover o autoconsumo, a xeración distribuída e comunitaria de enerxía fotovoltaica, eólica e a recuperación de pequenos saltos de auga.

Potenciar que calquera consumidor poida empregar paneis fotovoltaicos, sen ter que pagar unha peaxe pola enerxía producida, nin pola consumida da propia instalación.

Xerar valor engadido á implantación das renovables e a eficiencia enerxética para o conxunto da cidadanía, como coa creación de tecido industrial, emprego e impulso ao I+D+i.

Establecer como condición para poder participar nos concursos de contratación de subministracións coas administracións públicas, que as comercializadoras vendan unicamente enerxía de orixe renovable.

Remodelar as zonas urbanas cara a un incremento de zonas verdes do 30% do chan urbano, por exemplo tras demolicións de edificios antigos.

Recuperar as concesións hidroeléctricas en España que caducasen co obxectivo de poñer este patrimonio enerxético en mans da sociedade e abaratar o prezo da electricidade.

2.1.4. Redución da contaminación do aire.

A contaminación do aire representa un importante risco ambiental para a saúde. No noso país, unha de cada tres persoas respira aire contaminado, segundo os valores límite establecidos pola Unión Europea. Segundo os mesmos estudos de ámbito europeo, máis de 27.000 persoas falecen prematuramente en España debido a esta causa.

Ademais dos efectos nocivos para a saúde humana, a contaminación tamén é prexudicial para os ecosistemas.

É necesario abordar as fontes máis nocivas de contaminación do aire e de cambio climático, incluíndo a combustión de combustibles fósiles, a gandería e a agricultura intensivas, o transporte e a calefacción residencial.

A resposta debe darse desde diferentes ámbitos, máis aló da capacidade das propias cidades.

Propoñemos unha revisión de toda a lexislación efectiva e específicas de cada sector para abordar as distintas fontes de contaminación.

2.1.5 Por unha mobilidade sustentable: Descarbonización do transporte. Fomento e facilitación do desprazamento peonil, do uso do transporte público e de medios non motorizados, como a bicicleta.

PACMA aposta pola transición dunha mobilidade baseada na importación de petróleo cara a outra baseada en enerxías limpas producidas a nivel nacional.

O recente estudo “Enchendo cara ao futuro”, realizado pola consultora Cambridge Econometrics en coordinación coas ONG Transport & Environment e Ecodes, demostrou que mellorar a eficiencia dos turismos e o uso de vehículos cero emisións (eléctricos e de hidróxeno) non só diminuíría as emisións de CO₂, senón que os beneficios desa transición poderían supoñer un incremento do PIB

de máis de tres mil millóns de euros. Ademais, poderíanse crear preto de 25.000 empregos netos en España.

O transporte é un sector altamente contaminante e de gran impacto climático. Descarboxinarlo supón un enorme reto, pero o citado estudo demostra que, con vontade política, investimentos en infraestrutura e novas tecnoloxías, pódense reducir emisións e contaminación á vez que se xera emprego e redúcense custos para o consumidor.

Apostamos por promover plans de mobilidade sustentable, que faciliten e fomenten o desprazamento peonil; o uso do transporte público, principalmente o ferrocarril; e o uso de medios non motorizados, como a bicicleta, como medio de locomoción sustentable e saudable.

2.1.6. Lei estatal de residuos baseada na redución e a economía circular.

Nos países máis avanzados da Unión Europea está a tenderse ao residuo cero. Para ir polo mesmo camiño, é necesaria unha lei estatal de residuos sólidos urbanos e industriais cuxo principal obxectivo sexa a súa redución, a reutilización e a reciclaxe, por esta orde.

Para iso propoñemos:

Elaborar unha lei de máximos que acolla as esixencias da Unión Europea respecto a a desaparición dos plásticos dun só uso en 2021.

Revisar a Lei de Envases e Residuos de Envases (LERE) e incluír a penalización do sobreembalaje.

Fomentar a reutilización a través de ferramentas económicas que encarezan os envases, prohiban aqueles que dificulten a súa reutilización e establezan o reembolso dun determinado importe por cada recipiente devolto.

Estudar a viabilidade económica e social da creación dun sistema de depósito - devolución – retorno de envases que complemente a outros sistemas de xestión.

Instaurar un sistema de recollida selectiva de residuos sólidos urbanos e plantas de tratamento para a compostaxe. Devandita compostaxe destinarase especialmente a recuperar as zonas queimadas e nas repoboacións.

Realizar campañas de concienciación para a redución dos residuos e o depósito selectivo nos diferentes contedores, axudando ademais na creación de máis

'puntos limpos' para a reciclaxe de todo tipo de refugallos, tanto nas cidades como nas zonas rurais.

Fomentar e facilitar a compra a granel coa reutilización de envases en todos os comercios e en especial en cooperativas e empresas de consumo responsable.

Prohibir a obsolescencia programada, tal como xa leva a cabo en Francia, xa que os obxectos non teñen que estar programados para deteriorarse prematuramente, senón para durar o máximo posible e así diminuír o exceso de residuos.

2.1.7. Diminución do consumo de alimentos de orixe animal.

O consumo de alimentos de orixe animal, como a carne ou os lácteos, é, sen dúbida, un dos principais contribuíntes ao quecemento global, debido non só ás emisións xeradas polos cultivos cos que se alimenta aos animais, senón tamén pola fermentación que se produce no sistema dixestivo dos mesmos. É a segunda causa de emisións de CO₂ á atmosfera, só por detrás das industrias enerxética e manufactureira, e moi por diante do transporte e emisións de vehículos.

Segundo apuntan as persoas expertas, non é necesario producir máis alimento, hai suficiente para 7.000 e tamén para 9.000 millóns de persoas no mundo, pero non para consumir carne todos os días. En palabras da ONU "un cambio global cara a unha dieta vegana é vital para salvar ao mundo da fame, a escaseza de combustible e os peores impactos do cambio climático".

Case o 80% dos terreos agrícolas destínanse ao gando para producir produtos cárnicos e lácteos. A carga gandeira e avícola que soportan as terras en España tradúcese en problemas ambientais de primeira orde. Entre outros, toneladas anuais de xurros altamente contaminantes, con elevada presenza de nitróxeno, fósforo e potasio, que, para ser eliminadas, adoitan ser dispersadas nas áreas de cultivo lindeiros. Isto supón unha ameaza constante de contaminación para arrosos, ríos e acuíferos.

Ademais, existen claras evidencias sobre a relación entre o consumo de alimentos de orixe animal e a taxa crecente de obesidade e enfermidades asociadas, o incremento da resistencia das bacterias aos antibióticos, a ameaza á dispoñibilidade da auga e a súa contaminación, ou a degradación e deforestación do chan.

A Axencia Internacional de Investigación sobre o Cancro (IARC), institución especializada nesta enfermidade da Organización Mundial da Saúde (OMS), clasificou o consumo de carne vermella como "probable carcinógeno para

humanos" e da carne procesada como " carcinógeno para humanos".

Doutra banda, cada vez tense maior evidencia de que a resistencia aos antimicrobianos transmítena principalmente os sistemas alimentarios e especialmente a gandería, onde animais sans reciben de forma masiva antibióticos cruciais para a saúde humana.

Segundo as persoas expertas, se non se toman medidas urxentes fronte ao fenómeno de resistencia a antibióticos, en 2050 morrerán máis persoas por superbacterias, mutadas e inmunes a calquera fármaco coñecido, que por cancro ou por accidentes de tráfico. Actualmente, este problema xa produce a morte dunhas 2.500 persoas cada ano en España.

Por todo iso, é imprescindible minimizar o consumo de alimentos de orixe animal. Para iso defendemos a posta en marcha das seguintes medidas:

Mayor carga impositiva, aplicando un imposto climático aos produtos de orixe animal, cuxo gravame se calcularía en función das emisións xeradas asociadas á produción de cada alimento, e cuxa recadación se destinaría a compensar o dano climático que causa a súa produción.

Cesamento das subvencións ao sector.

Subvencións aos alimentos vexetais saudables e cuxa produción sexa máis respectuosa co medio ambiente, como froitas, verduras, legumes, sementes, cereais ou algas.

Implantación dun maior número de controis e inspeccións das explotacións gandeiras, máis exhaustivos, estritos e regulares.

Prohibición de campañas institucionais a nivel autonómico de promoción e publicidade do sector e os seus produtos.

Posta en marcha de campañas informativas sobre os beneficios para a saúde dunha dieta libre de produtos de orixe animal, así como de campañas que mostren a situación real na que viven os animais nas granxas, e das consecuencias ambientais da gandería intensiva.

2.2. Lei de protección dos ríos e os seus ecosistemas.

O dereito á auga e ao saneamento debe ser unha prioridade. Avogamos pola transición definitiva da política de augas en España para cumprir cos principios

de sustentabilidade e a normativa europea. Ademais, deben contemplarse especiais medidas de adaptación ao cambio climático nas concas e rexións máis afectadas en materia hídrica.

Propoñemos:

Elaborar unha lei estatal para a protección dos nosos ríos, os seus caudais e os seus ecosistemas, que garanta un abastecemento sustentable da auga e unha xestión de recursos hídricos que non se rexan polos intereses privados, e que contemplan os efectos do cambio climático.

Traballar para o cambio das políticas hídricas anteriores baseadas no malgasto da auga (desenvolvementos urbanísticos a partir de campos de golf).

Garantir os caudais ecolóxicos mínimos nos ríos que permita a funcionalidade dos ecosistemas fluviais e que manteña a vida en todos os seus tramos.

Apostar por unha nova cultura da auga, para dar transparencia aos organismos públicos das Concas Hidrográficas e establecer políticas integrais de aforro da auga no campo e na industria, priorizar o uso ecolóxico do caudal de auga fronte a outros usos comerciais e frear a privatización da auga.

Incentivar sistemas eficientes de recollida e distribución de augas pluviais para un aproveitamento doméstico con fins sanitarios das mesmas, co consecuente aforro no gasto dos recursos hídricos actuais.

Promover o fin da privatización da auga e impulsar a volta á xestión pública naqueles municipios onde se privatizou a xestión durante anos.

2.3. Prohibición do fracking e prospeccións petrolíferas nas costas.

O Partido Animalista oponse á Fractura Hidráulica. Esta técnica permite extraer o chamado gas de esquisto, un tipo de hidrocarburo non convencional que se atopa literalmente atrapado en capas de roca, a gran profundidade. Tras perforar ata alcanzar a roca de esquisto, inyéctanse a alta presión grandes cantidades de auga con aditivos químicos e area para fracturala e liberar o gas. Cando este flúe de regreso, faio con parte do fluído inxectado a alta presión.

Este sistema baséase na continuidade de esgotar os recursos de enerxías fósiles que prexudican coas súas emisións ao medio ambiente, producindo coa súa

extracción diversos danos no subsolo, como a contaminación dos acuíferos subterráneos, tanto por aditivos químicos como por fugas de metano, ou o aumento do risco de sismos, e mesmo danos por contaminación de terreos en superficie.

Desde o Partido Animalista apoiaremos e presionaremos para que o Estado garanta a prohibición do fracking.

A procura de novas bolsas de fontes de enerxía non renovables (petróleo e gas natural) por parte das multinacionais enerxéticas ha implantado novas técnicas extractivas en España cun grave impacto ambiental e social.

Propoñemos:

Prohibir o fracking sen moratorias nin atrasos. O acceso a reservas de gas e petróleo subterráneas mediante a inxección na roca de auga e compostos químicos, provoca terribles danos no subsolo, contamina os acuíferos subterráneos, aumenta o risco de sismos e pode contaminar os terreos en superficie.

Paralizar as prospeccións petrolíferas e a instalación de regasificadoras, así como dos macro proxectos con impactos ambientais devastadores na costa e con graves consecuencias ambientais nos fondos mariños.

Derrogar as licenzas concedidas xa que este modelo enerxético baseado no malgasto enerxético e na dependencia dos combustibles fósiles é contrario á loita contra o cambio climático.

2.4. Protección legal dos parques naturais e costas.

O Partido Animalista aposta por aumentar a protección lexislativa aos Parques Naturais e Costas, garantindo a conservación do patrimonio natural.

Propoñemos:

Reformar a Lei de Parques Nacionais que deixa vía libre á explotación económica das reservas naturais.

Prohibir calquera tipo de actividade cinexética nos Parques Naturais.

Modificar os requisitos que deben reunir os espazos para ser considerados Parques Naturais, aumentando a superficie natural protexida.

Modificar da Lei de Costas, que non resolve a extensión de concesións de ocupación do dominio público a 75 anos.

Frear a destrución das costas apostando pola conservación dos recursos naturais e un modelo económico de desenvolvemento local.

2.5. Nova Lei do Bosque.

A Lei de Montes non soluciona o problema da xestión nin o desenvolvemento rural das zonas forestais, e permite a recualificación dos terreos queimados, desprotexendo os montes de utilidade pública a favor das construtoras. Tampouco é de recibo a cesión das competencias en exclusividade sobre a actividade cinxética ás comunidades autónomas, convertendo os montes en cotos de caza e impedindo calquera outro uso como o simple sendeirismo.

Por iso, propoñemos elaborar unha nova e específica Lei do Bosque onde participen todos os grupos sociais que traballan na súa conservación e protección, onde prevaleza o interese xeral e non os intereses particulares das empresas madeireiras e cinxéticas. Que poña en valor os montes, preveña os incendios, recupere as zonas degradadas e promova o desenvolvemento das comunidades.

2.6. Preservación dos bosques. Freo á deforestación. Prevención e loita contra os incendios.

Segundo os datos do Programa das Nacións Unidas para o Desenvolvemento, os bosques albergan preto do 80% da biodiversidade do planeta. Protexelos é, sen dúbida, a mellor estratexia posible para a conservación efectiva da mesma.

Os bosques desenvolven un papel fundamental como sumidoiros naturais de CO₂. Ademais, son os nosos mellores aliados para asegurar os recursos de auga doce, pola capacidade que teñen as árbores para facer chover. O 40% das precipitacións anuais proveñen da evapotranspiración, que ocorre cando as árbores "exhalan" humidade a través das súas follas.

Necesitamos unha política forestal que poña en valor os montes, protexa os bosques, poña fin á deforestación, combata a talla ilegal de árbores e impulse a reforestación; que preveña os incendios forestais, recupere as zonas degradadas e promova na sociedade os valores ambientais e sociais que atesouran os nosos bosques.

Os incendios forestais son hoxe un dos principais problemas ambientais. A mellor maneira de combatalos é evitar que se produzan, priorizando os labores de prevención.

Para a prevención dos incendios PACMA aposta por defender as seguintes medidas:

Dedicar á prevención o dobre de recursos que actualmente se están destinando á extinción.

Incidir nas medidas de selvicultura preventiva, cuxa finalidade é conseguir bosques con menor grao de combustibilidade. Crear máis áreas devasas, mediante o clareo, poda e a roza, de maneira que se dificulte o paso do lume e facilítese a circulación dos equipos de extinción.

Intensificar os traballos de investigación tras os incendios para determinar a orixe e a autoría dos mesmos.

Prohibir a pirotecnia e os faroliños voadores polo elevado risco que o seu uso supón na provocación de incendios. Realizaranse campañas informativas destinadas a concienciar á cidadanía sobre os prexuízos que entraña o uso destes dispositivos.

Elaborar un plan integral de loita contra os incendios forestais baseado na prevención durante todo o ano.

Aumentar os recursos económicos actuais que se están destinando á extinción.

Non realizar recortes en persoal nin en material na loita contra os incendios forestais.

Tallar e triturar as árbores queimadas no propio lugar do incendio, co obxectivo de evitar a comercialización de madeira queimada.

Prohibir da pirotecnia, pola elevada causalidade entre o seu uso e a provocación de incendios, así como polo dano que provoca nos animais.

Esixir ás diferentes administracións que cumpran cos dereitos de acceso á información ambiental e fáganse públicos, de forma desagregada, os orzamentos e execución do gasto en prevención e extinción, así como a súa evolución.

Incluír o Plan de Evacuación de Animais en Catástrofes e Emerxencias no Plan Integral de Loita contra os Incendios

2.7. Non ás macrogranjas.

En España as macrogranjas supoñen xa o 84% das 86.641 granxas censadas. As zonas despobladas do noso país entregáronse á explotación de animais e, tal e como PACMA vén advertindo desde hai tempo, o noso país está a converterse no estercolero de Europa.

O Ministerio de Agricultura, Pesca, Alimentación e Medio Ambiente deu a coñecer un informe en agosto de 2018 que confirmaba que a poboación de porcos no noso país supera xa en 3,5 millóns á dos seus habitantes. Hai 50 millóns de porcos fronte aos 46,5 millóns de persoas que viven en España.

Cataluña é xa o primeiro produtor de carne de porco en Europa. O defensor do pobo emitiu un informe sobre contaminación no que recoñecía a grave problemática ao redor da contaminación das augas, tanto superficiais como subterráneas, e as súas terribles consecuencias para o medio ambiente e a saúde.

Os datos das análises levadas a cabo pola Axencia de Saúde Pública de Cataluña sinalaban que había 139 municipios con concentracións elevadas de nitratos na rede de abastecemento de auga potable, na súa maioría procedentes do xurro.

Outras comunidades autónomas están dispostas a seguir o mesmo camiño. En Conca e Guadalaxara proliferan os casos de explotacións intensivas de engorde de porcos, subvencionadas, ademais, pola Xunta. En Noviercas, Soria, presentouse o proxecto para construír a maior explotación de vacún de leite de toda Europa, para 20.000 vacas. En Poboia Nova, Toledo, contan xa cunha macrogranxa que supera nun 165% o tamaño dunha explotación media, albergando a 3.000 porcos. En Pozoblanco, Córdoba, está prevista unha explotación para 10.000 cordeiros.

Estas granxas xeran cantidades inxentes de xurros altamente contaminantes, con elevada presenza de nitróxeno, fósforo e potasio. Para dar unha idea, só unha macrogranxa prevista para Torrecillo do Rey, Conca, que explotará a 2.000 porcos, ten prevista a construción dunha cuba para almacenar tres millóns de litros de xurro.

Por todo iso, PACMA propoñerá a adopción de medidas para frear a proliferación de macrogranjas no noso país, como:

Limitación de autorizacións para explotacións gandeiras e avícolas.

Avaliacións de impacto ambiental acumulado sobre o conxunto de proxectos.

Requisito de presentación de estudos específicos sobre afeccións ao medio en todos os casos.

Presentación de plans de abonado en todos os casos.

Normativas estatais que regulen a xestión dos xurros.

Implantación dun maior número de controis e inspeccións das instalacións, máis exhaustivos, estritos e regulares.

Cesamento das subvencións ao sector.

Imposto climático ás explotacións, cuxo gravame se calcularía en función das emisións xeradas asociadas á súa produción, e cuxa recadación se destinaría a compensar o dano climático que cause a mesma.

2.8. Protección da figura do axente ambiental.

Máis de sete mil mulleres e homes asumen a defensa do noso medio ambiente e patrimonio natural e a tarefa de preservalo para o futuro. Moitas veces enfróntanse a situacións adversas nas que poden sentirse desprotexidos.

Desde o Partido Animalista consideramos que o seu labor é esencial, e por iso apoiamos as súas reivindicacións desde a defensa da súa actividade profesional. Apoiamos a figura do axente ambiental e o seu recoñecemento, para todos os efectos, como Axente da Autoridade e Policía do Medio Natural.

Fomento do traballo en parellas (binomio de axentes), por seguridade.

Aumento do persoal mediante a convocatoria de oferta de emprego público.

Mellora das condicións laborais nos centros de traballo, de acordo á normativa vixente en prevención de riscos laborais.

Dotación de medios materiais suficientes para exercer a súa actividade laboral (helicópteros para vixilancia, embarcacións, vehículos, equipos de

investigación...).

Mantemento, impulso e consolidación das súas funcións en xestión ambiental.

Recuperación e/ou creación das brigadas especializadas de investigación de incendios.

2.9. Restrición aos produtos químicos. Prohibición do glifosato e fomento da produción ecolóxica.

A contaminación química é outro dos grandes problemas ambientais do noso tempo e as políticas estatais deben axudar tanto a reducilas como a diminuír a exposición da poboación e do resto de seres vivos a estas substancias.

Algunhas destas substancias resultan especialmente perigosas, como os compostos orgánicos persistentes, os metais pesados ou os alteradores hormonais. Estes últimos atópanse en praguicidas, plásticos, cosméticos, produtos de hixiene e outros artigos de uso cotián. Outras substancias, como os neonicotinoides, acaban coas abellas e outros insectos, imprescindibles para a polinización.

A pesar de ser declarado pola OMS como “probablemente cancerígeno”, un dos herbicidas máis utilizados é o glifosato. Sospéitase que tamén actúa como disruptor endócrino e que é tóxico para a reprodución. Con todo, en España hai máis de 100 produtos autorizados, destinados á agricultura, silvicultura, xardinería e aplicación doméstica que o conteñen.

Miles de hectáreas de terras de cultivo, parques e ata beirarrúas son asperxidas cada ano con glifosato. Este composto penetra no chan, fíltrase na auga e os seus residuos permanecen nos cultivos. Atópase, por tanto, no que comemos e na auga que bebemos.

O Partido Animalista propón prohibir o uso do glifosato, así como o doutros herbicidas e praguicidas perigosos.

En contrapartida, queremos fomentar e apoiar a produción ecolóxica, como sistema de xestión e produción agroalimentaria que combina as mellores prácticas ambientais xunto cun elevado nivel de biodiversidade e de preservación dos recursos naturais.

A pesar de que a industria química haxa pretendido convencernos de que non é posible manter a agricultura sen recorrer a fertilizantes, herbicidas e praguicidas sintéticos, a agricultura ecolóxica demostra cada día que si é posible, converténdose na mellor opción para protexer a nosa saúde e o medio ambiente, xerando tamén emprego verde de maneira crecente.

Ademais, as técnicas utilizadas na agricultura, silvicultura e xardinería ecolóxicas para controlar as plantas espontáneas (rotación de cultivos, eliminación manual e mecánica ou acolchados), constitúen unha fonte de alimento diverso para especies polinizadoras como as abellas, e son refuxio de especies que axudan a controlar as potenciais pragas de insectos que afectan aos propios cultivos.

O Partido Animalista - PACMA pretende desenvolver un modelo agrícola sustentable desde o punto de vista ambiental, social e que asegure o benestar dos animais. Para conseguilo, debe primar a rendibilidade dos chans produtivos, cunha adecuada xestión da auga e onde se garantan unhas condicións de traballo xustas para as persoas que traballan na agricultura.

Propoñemos:

Defender unha agricultura ao servizo dos cidadáns, na que se favorezan as explotacións agrícolas fronte aos grandes latifundios, e que permita recuperar os espazos rurais tradicionais. Asumimos os principios básicos da soberanía alimentaria como forma de avanzar nun modelo sustentable, ecolóxico, respectuoso co medio ambiente, os animais e que dinamice as economías locais.

Apoiar a creación de cooperativas agrarias, programas de emprego activo e de canles de comercialización de produtos agrarios non controlados polas multinacionais alimentarias.

Reconverter o maior número de explotacións agrarias a sistemas de produción agrarios ecolóxicos en todas as súas variantes e a creación de canles de distribución destes produtos en todo o tecido comercial.

Esixir unha revisión científica das recomendacións actuais sobre fertilizantes, pesticidas, antibióticos e outros produtos.

Protexer as abellas e insectos dos pesticidas.

Crear bancos de sementes autóctonas e tradicionais de acceso público, co obxectivo de acabar co control das multinacionais agrarias.

2.10. Xestión dos produtos químicos perigosos, residuos radioactivos e prohibición do poliestireno.

A contaminación química é un dos grandes problemas ambientais do noso tempo e asumir determinadas estratexias políticas pode axudar a diminuír a exposición da poboación e o resto de seres vivos a estas substancias.

Propoñemos:

Prohibir a produción e comercialización do poliestireno expandido, actualmente de utilización masiva. Este produto non se recicla e é un perigoso contaminante que afecta sobre todo a ecosistemas mariños.

2.11. En defensa da agricultura

Apostamos pola defensa e o apoio á agricultura, en contraposición ás millonarias subvencións que se conceden hoxe á gandaría e á pesca.

Desde o Partido Animalista, **apostamos polo desenvolvemento da agricultura local, orientada á comercialización de ámbito comarcal**. O sector agrícola vinculado ós produtos locais ofrece unha gran oportunidade para o crecemento económico.

Defendemos unha agricultura ó servizo de toda a cidadanía, na que se favorezan as explotacións agrícolas fronte ós grandes latifundios, e que permita recuperar os espazos rurais tradicionais.

Apoiamos os **principios básicos da soberanía alimentaria**, que coloca a produción alimentaria, a distribución e o consumo sobre a base da sostibilidade medioambiental, social e económica, como forma de avanzar cara un modelo sostible, ecolóxico, respectuoso co medio ambiente e os animais, garante de alimento de calidade para todas as persoas, que dinamice as economías locais.

Deben poñerse en marcha **medidas** para garantir o futuro da agricultura, **como o impulso da innovación, a formación e a posta en marcha de axudas á inversión**.

O Partido Animalista avoga por impulsar unha negociación efectiva entre os sectores implicados para fixar uns marxes de prezos mínimos que permitan a subsistencia do sector. Desta forma, poderemos dar os pasos necesarios para desenvolver un **sector agrícola competitivo, sostible e ético**.

En particular, defendemos as seguintes medidas:

- Fomentar as **subvencións** á agricultura en detrimento das que recibe a gandería.
- Impulsar a **formación** a través de cursos de especialización e de formación profesional agrícola.
- Facilitar **medidas de apoio técnico** ós/ás profesionais do sector.
- Poñer en marcha **medidas de apoio para o almacenamento, a conservación e transformación** dos produtos hortofrutícolas.
- Garantir unha **maior transparencia na comercialización** dos produtos agrícolas, cun aumento no grado de participación do sector no proceso.
- **Crear un observatorio de prezos e mercados.**
- **Revitalizar os solos** de uso agrícola **prexudicados pola actividade industrial.**
- **Incentivar o consumo de produto local**, evitando costes de transporte e danos ó medio ambiente.
- Establecer que os **servizos de bares, cafeterías, restaurantes e comedores de dependencias públicas** sexan **abastecidos por produtos locais, procedentes preferentemente da agricultura ecolóxica.**
- **Apoiar e subvencionar as enerxías renovables nas que se sustenten os sistemas de rego intelixentes de presión e caudal constante**, que aforran auga, son máis eficientes e ecolóxicos.

2.12. Lei de mobilidade sostible e transporte.

O Partido Animalista - PACMA defende un modelo de transporte que responda ás necesidades sociais cos mínimos impactos medioambientais. Seguindo esa premisa, teremos en conta as propostas que Ecologistas en Acción presentou a todos os partidos políticos para as Eleccións Xerais do 28 de abril, en relación ó transporte e a mobilidade, que son as seguintes:

- Moratoria á construción de novas autovías, autopistas, aeroportos e vías ferroviarias de alta velocidade (AVE). Cerrar ou reconverter infraestruturas innecesarias ou redundantes. Cos recursos que se liberen é necesario **incrementar as inversións nas proximidades, a rede convencional ferroviaria, os carrís bus e infraestruturas ciclistas.**
- Incremento dos impostos relacionados cos vehículos para que

contribúan á mellora da calidade do aire e a loita contra o cambio climático: **un imposto de matriculación do que so estean exentos os vehículos Cero Emisións**, un imposto de circulación que inclúa criterios ambientais (emisións NOx e de CO2), elevar o imposto de hidrocarburos para o diésel e a gasolina, así como aumentar a contía xeral. A subida dos impostos debe estar unida a melloras sociais para que non se vexan máis afectadas as clases máis empobrecidas.

- Aprobar unha **Lei estatal de Mobilidade Sostible que reduza a necesidade de mobilidade, garanta o establecemento dunha fiscalidade con criterios ecolóxicos dos diversos medios de transporte e que permita unha financiación adecuada dos transportes públicos, as infraestruturas ciclistas e as melloras dirixidas a crear poboacións máis amables para o peón e a bicicleta**. Dita lei debe obrigar ós concellos ou entidades supramunicipais a crear, ou adaptar, o seus plans de mobilidade para que en 2030 as emisións de gases de efecto invernadoiro do transporte se reduzan, polo menos, á metade.

Ademais, propoñemos:

- Apostar por unha política de transportes que teña como obxectivo reducir o número de vehículos circulando nas estradas, cun modelo de transporte multimodal e integral onde todos os medios de transporte teñan o seu papel e estean coordinados.
- Incrementar o transporte de mercancías en tren.
- Elaborar plans de fomento da mobilidade non motorizada e, no caso da bicicleta, en combinación co uso do transporte público.
- Fomentar os plans de desprazamento peonil e de mobilidade ciclista rexional e local.
- Promover os medios de transporte máis limpos e eficientes, axustados á demanda real, fomentando os sistemas integrados de transporte público metropolitano.
- Potenciar o coche eléctrico para o servizo público e municipal, e os puntos de recarga con enerxías limpas e autoconsumo.
- Desenvolver os medios de maior capacidade, como os ferroviarios, cando a densidade de poboación o xustifique.
- Por ós peóns non centro dunhas políticas que fagan máis seguros e accesibles os traxectos a pé e que xeren cidades como verdadeiros espazos para a vida saudable. É necesario regular a masificación do turismo nos cascos históricos das cidades, evitando que os servizos turísticos despracen ós veciños dos seus fogares e dos seus espazos vitais. Se deben defender os espazos públicos inclusivos e en

constante adaptación, onde primen os intereses veciñais. As cidades deben converterse en espazos amables e seguros para nenos e nenas, persoas maiores e persoas con discapacidade, e para eles deben legislar e xestionar pensando nos seus intereses.

2.13. Impulso das políticas comerciais baseadas na xustiza ambiental e social.

Apostamos por combater o incremento desmesurado do transporte de mercancías, a deslocalización da produción, a especulación e, en definitiva, un comercio ó servizo dos mercados e non das persoas nin da natureza, con medidas que sitúen a xustiza ambiental e social non centro das políticas comerciais co resto de países. Opoñémonos ó TTIP (Tratado Transatlántico de Comercio e Inversións UE-EE.UU), xa que afondará na liberalización dos servizos públicos, impedindo as xestións de forma pública e ameazará o desenvolvemento de lexislacións ambientais, coma a prohibición do fracking o de transxénicos, pois as transnacionais poderían presentar denuncias ante institucións de arbitraje, o que redundaría nunha grave perda de soberanía, dereitos laborais e prexuízo para as condicións dos animais nas explotacións.

2.14. Turismo sostible e respectuoso cos espazos naturais, o medio ambiente e os animais, cas cidades e os seus veciños.

Dispoñemos dun patrimonio cultural e natural, así como de recursos suficientes, para promover un turismo de calidade, sostible e respectuoso cos espazos naturais, o medio ambiente e os animais, cas cidades e os seus veciños, e que ademais non teña que estar ligado necesariamente á estacionalidade.

PACMA propón:

- Elaboración de **plans de turismo sostible e respectuoso.**
- Posta en marcha de **observatorios de turismo e sostibilidade.**
- **Retirada das declaracións de Festa de Interese Turístico a todos aqueles eventos nos que se utilicen animais.**
- Fomento da labor das empresas públicas que xestionan o turismo en cada comunidade autónoma, baseando a **oferta na promoción dun turismo sostible e respectuoso**, cas cidades e os seus veciños, os espazos naturais e os animais.
- **Potenciación da actividade turística sostible.**
- Realización de **traballos de investigación, estatística e asesoramento en turismo sostible e respectuoso.**
- **Análise de novos produtos e mercados sostibles.**

- Producción e distribución de **información turística con criterios éticos de sostibilidade.**

2.15. Fiscalidade sostible.

A pesar da existencia de numerosos instrumentos económicos e fiscais recoñecidos polas institucións e os expertos como ferramentas eficaces de política ambiental, non foron aplicados amplamente.

Propoñemos:

- Desenvolver un modelo de fiscalidade verde que desprace a presión fiscal ó consumo de recursos naturais e o deterioro do medio ambiente.
- Penalizar a contaminación para fomentar os comportamentos ambientalmente responsables.

2.16. Impulso e apoio ó mundo rural.

É necesario visibilizar o abandono e o deixamento que veñen sufrindo desde fai décadas as áreas rurais e articular políticas que recuperen e impulsen a vida das persoas e os territorios coas particularidades e idiosincrasia propias de cada zona. As áreas rurais son fundamentais na xestión dos espazos naturais, os sistemas alimentarios, a biodiversidade, etc. e por isto precisan dun plan para frear a despoboación, a falta de sostibilidade económica e, ademais, resolver a desigualdade de xénero que tan presente está non medio rural. A xuventude tamén é un sector da poboación rural que precisa unha atención especial pola falta de oportunidades que encontran. Neste aspecto hai que impulsar oportunidades dirixidas ós novos que contribúan á sostibilidade de estas áreas.

2.17. Protección fronte á contaminación acústica. Prohibición dos artificios pirotécnicos.

A contaminación acústica pode provocar efectos moi negativos sobre a saúde auditiva, física e mental das persoas, e tamén dos animais.

Propoñemos **o control e a regulación da contaminación acústica**, protexendo a nosa calidade de vida, establecendo niveis óptimos de confort acústico, de forma que o ruído non resulte pernicioso para o descanso e a comunicación.

Para isto, se deben tratar de **eliminar, na medida do posible, as**

fontes molestas que producen o ruído, controlar a produción do mesmo na orixe o levar a cabo a súa redución con medidas non entorno.

En particular, desde o Partido Animalista consideramos necesario **prohibir os artificios pirotécnicos** (petardos, fogos artificiais, foguetes...). As explosións destes elementos afectan moi negativamente, sobre todo a persoas maiores, nenos e nenas, e animais.

Nos animais pode provocar medo, tremores, taquicardia, atordamento, falta de aire, náuseas e incluso a morte.

Por outro lado, estudos coma o liderado polos investigadores do Instituto de Diagnóstico Ambiental e Estudos da Auga (IDAEA-CSIC), publicado pola revista científica Journal of Hazardous Materials, advirten de que moitas das partículas metalíferas que contén o fume dos fogos artificiais son biorreactivas e poden afectar á saúde humana, con efectos máis agudos en persoas con antecedentes de asma ou problemas cardiovasculares.

Ademais, en zonas pretas a espazos naturais, os espectáculos pirotécnicos teñen outros impactos negativos. Por un lado, supoñen unha fonte de estrés para a fauna silvestre, pero tamén, como apuntabamos anteriormente, constitúen un grave risco de incendios forestais.

2.18. Políticas efectivas de educación ambiental.

A educación ambiental debe ser un pilar fundamental de toda a xestión ambiental. Está recoñecida internacionalmente como un elemento esencial para cumprir os principais retos que as sociedades afrontan non século XXI, incluída entre os Obxectivos de Desenvolvemento Sostible (ODS) da Axenda 2030 da ONU.

No que respecta ó sistema educativo formal, debemos **garantir que todos os alumnos e alumnas adquiren os coñecementos teóricos e prácticos necesarios para promover un desenvolvemento sostible.** Ademais de **crear unha materia relacionada coa educación ambiental e os ODS,** é necesario **formar ó profesorado en educación ambiental,** de forma que poidan trasladar estes coñecementos ó currículo educativo de forma transversal.

É ineludible **fomentar un acercamento cognitivo e afectivo cara a natureza e o medio ambiente, presentando as diferentes problemáticas actuais, e traballando habilidades e actitudes dirixidas a entendelas e soluciónalas,** tendo en conta a perspectiva do previsto polo Acordo de París, non que respecta á cooperación na adopción das medidas que correspondan para mellorar a educación, a

formación, a sensibilización e a participación do público e o acceso público á información sobre o cambio climático.

Por outro lado, existe unha falta de recoñecemento da figura do educador/a ambiental, que traballa nos espazos e parques naturais, cando o seu papel é fundamental para a posta en valor e conservación destes espazos. Os educadores/as ambientais ofrecen un enfoque multidisciplinar sobre os recursos e a problemática ambiental. Ademais, o seu labor é moi importante en áreas como a sensibilización, comunicación e educación ambiental, difundindo e ensinando valores de respecto ó medio ambiente, o fomento do desenvolvemento persoal dos participantes en materia ambiental e a potenciación duns comportamentos adecuados cos recursos naturais e o medio ambiente.

Por todo isto, é necesario **acabar coa precariedade laboral dos educadores ambientais, dotándoos de mellores condicións laborais, medios materiais adecuados para o desenvolvemento do seu traballo**, así como **o mantemento, impulso e consolidación das súas funcións na xestión medioambiental**.

2.19. Obxectivos de Desenvolvemento Sostible (ODS) da ONU.

É necesario o compromiso de que en toda política de ámbito ambiental estean presentes os Obxectivos de Desenvolvemento Sostible (ODS) da ONU como un marco a través do cal articular medidas encamiñadas á sostibilidade na xustiza social. Os Obxectivos de Desenvolvemento Sostible (ODS) son un compromiso irrenunciable da comunidade internacional que deben establecerse desde todos os ámbitos da política.

3. O noso compromiso coa xustiza social

O concepto de xustiza social refírese á necesidade de lograr un reparto equitativo dos bens sociais. Nunha sociedade con xustiza social, todas as persoas deben poder desfrutar e acceder a unha serie de bens básicos, e as máis desfavorecidas deben contar con oportunidades de desenvolvemento.

A xustiza social fomenta a dignidade humana, a igualdade de oportunidades, de xénero, o desenvolvemento, o pleno emprego, a igualdade e o benestar social.

O Partido Animalista - PACMA considera fundamental o compromiso das administracións públicas para compensar as desigualdades existentes na nosa sociedade. Por iso, apostamos máis alá da igualdade, pola equidade, tendo en conta as circunstancias particulares.

Propoñemos políticas de equidade social que erradiquen a pobreza, a discriminación e todas as cuestións que poden agrandar a distancia e as diferencias entre as persoas. Políticas que garantan e fagan accesibles os bens e servizos básicos, a vivenda, a sanidade e a educación para toda a cidadanía, que promovan o pleno emprego e a igualdade.

O obxectivo final é alcanzar unha maior inclusión de todas as persoas para elevar o seu estándar de vida, ata alcanzar un verdadeiro benestar social para todas.

3.1. Acceso a bens e servizos básicos.

3.1.1. Alimentación.

É imprescindible garantir unha alimentación para todas as persoas.

Propoñemos a posta en marcha de políticas, en colaboración coas comunidades autónomas, que prevexan economatos sociais e o establecemento de acordos cos comercios locais para garantir o acceso a produtos de alimentación con prezos bonificados en función da renda dispoñible.

Outra das nosas propostas é que se destinen fondos ás comunidades autónomas para que impulsen a creación de programas de hortos urbanos ecolóxicos, destinados a persoas desempregadas ou en risco de exclusión social, como unha forma de garantir, mediante a autoxestión deses hortos, unha canastra básica de produtos alimenticios ou como axuda para dispor de produtos frescos de tempada.

3.1.2. Auga e enerxía.

A pesar de que o acceso á auga, xunto ó saneamento, é considerado pola Asemblea Xeral da ONU e polo Consello de Dereitos Humanos, como un dereito humano, aínda non é accesible para toda a cidadanía.

Desde PACMA defendemos que se garanta o acceso a estes servizos ás persoas en situación de vulnerabilidade.

Para isto, propoñemos que se impulsen convenios coas compañías subministradoras destes servizos, con medidas como:

- O establecemento dun prezo social nos servizos básicos para os fogares con poder adquisitivo reducido e familias ou persoas en risco de exclusión social.
- O establecemento dun mínimo vital de auga de determinados metros cúbicos por persoa e mes, sen coste para os usuarios/as que se encontren en situación de exclusión social ou insolvencia económica, acreditada ante os servizos sociais.

Tamén consideramos axeitado impulsar e desenvolver fórmulas de cooperativas de consumo.

3.1.3. Garantía de ingresos mínimos.

En España, unha de cada catro persoas encóntrase en risco de pobreza ou exclusión social, o que implica que sofren carencias severas ou non dispoñen de ingresos suficientes para levar unha vida digna. Por outro lado, as políticas de protección social que apoian ás persoas máis vulnerables sufriron recortes nos anos de crisis económica. Non somos indiferentes ó drama social que viven millóns de persoas.

Por isto, propoñemos:

- Garantir uns ingresos mínimos a todos os fogares que o necesiten, establecendo como referencia o nivel da Renda Mínima de Inserción (RMI) do País Vasco; estes ingresos mínimos os recibirían tanto as persoas que non teñen ingresos como os que teñen outras fontes de ingresos que non lles permiten cubrir as súas necesidades básicas.

3.2. Protección e promoción da saúde.

Seguindo a definición presentada pola Organización Mundial da Saúde, “a saúde é un estado de completo benestar físico, mental e social, e non soamente a ausencia de afeccións ou enfermidades”, o Partido Animalista aposta pola promoción da saúde en toda a súa dimensión, como sistema que promove a adquisición e o desenvolvemento dos coñecementos, aptitudes e actitudes necesarios para que as persoas

participen de forma responsable no coidado da saúde, tanto a nivel individual como colectivo, mediante actividades de educación, de comunicación e de participación social.

As áreas de acción pasan por construír políticas públicas saudables, reorientar os servizos de saúde e reforzar a acción comunitaria.

3.2.1. Por unha sanidade pública, universal e de calidade.

Defendemos un uso eficiente da sanidade, que garanta a cobertura sanitaria a toda persoa que o necesite.

Os continuos recortes dos últimos anos prexudicaron seriamente a calidade da sanidade pública, poñendo en xaque o acceso universal das persoas ós servizos sanitarios. A redución do persoal sanitario, o peche de plantas en hospitais, a redución do número de camas ou o aumento dos tempos de espera para consultas, probas ou intervencións cirúrxicas, son só algunhas das consecuencias.

Consideramos que deben tomarse medidas urxentes, en colaboración coas Comunidades Autónomas, para corrixir esta situación e que se deben priorizar as seguintes propostas:

- Recuperar os recursos recortados.
- Reintegrar ó sistema sanitario público os servizos privatizados.
- Analizar a situación actual das infraestruturas sanitarias e avaliar as necesidades para a mellora da calidade asistencial.
- Por en marcha números gratuítos de información sanitaria.
- Elaborar e por en marcha plans de atención sanitaria domiciliaria.
- Elaborar plans de mellora das listas de espera para consultas, probas diagnósticas e intervencións cirúrxicas.
- Actualizar os plans de continxencia ante posibles epidemias.

3.2.2. Oposición ó copago.

Un sistema de saúde pública, por definición, debe garantir unha sanidade de calidade e sen costes adicionais para unha cidadanía que xa a financia a través dos seus impostos e co porcentaxe dos seus salarios destinados á Seguridade Social.

Tal como sinalou a Organización Mundial da Saúde, a práctica do copago, á larga, termina supoñendo un maior gasto sanitario, á vez que prexudica a saúde da poboación, pois a disuade de utilizar os servizos sanitarios, sobre todo á máis desfavorecida, acrecentando por tanto as desigualdades.

3.2.3. Promoción e educación para a saúde.

Impulsaremos que se desenvolvan campañas que promovan o coñecemento, as aptitudes e actitudes necesarias nas persoas para o coidado da saúde mediante actividades educativas, comunicativas e de participación social, que fomenten hábitos saudables. É algo que redundará en beneficio da saúde da cidadanía e, por tanto, reducirá o gasto sanitario.

Nestas campañas ofrecerase **información sobre cuestións de salubridade, daranse recomendacións sobre alimentación e exercicio físico para mellorar a calidade de vida, pero, sobre todo, tratarase de establecer no conxunto da poboación hábitos capaces de modificar aqueles comportamentos prexudiciais para a súa saúde.**

Consideramos importante priorizar a promoción de hábitos de vida saudables desde unha idade ceda, e concienciar a súa vez á poboación adulta, a través dos nenos e nenas, sobre a importancia para a saúde duns hábitos alimentarios adecuados.

3.2.4. Convocatoria de prazas de dietistas-nutricionistas en hospitais e centros de saúde.

Pese a que a Lei de Ordenación das Profesións Sanitarias de 2003 reconece á dietética-nutrición como unha profesión sanitaria titulada, ó igual que a enfermería ou a fisioterapia, **España é o único país de Europa que apenas conta con estes profesionais no seu sistema público de saúde.** Actualmente, en Atención Primaria non hai nin unha soa praza pública para nutricionista en todo o país, mentres que apenas hai dúas ou tres autonomías que contan con algunha en hospitais.

Isto implica, ademais, que o sistema universitario español está invertendo uns recursos económicos en formación, que posteriormente son aproveitados por outros países ou polo ámbito privado.

Desde PACMA **reivindicamos unha maior presenza da figura do dietista-nutricionista no Sistema Nacional de Saúde.** Nos hospitais deberían existir unidades de nutrición e dietética que, entre outras tarefas, revisen o manual de dietas do centro e establezan a atención personalizada que necesitan determinados pacientes.

A figura do nutricionista non só axuda a avaliar e realizar un diagnóstico nutricional, intervir e asegurar a adherencia ó tratamento ou monitorizar adecuadamente o estado nutricional, senón que tamén **prevén a desnutrición hospitalaria que, polo que din algúns estudos**

recentes, está aumentado nos hospitais españois.

Todo isto redundaría nunha mellora da eficiencia do sistema sanitario. Diferentes estudos, coma o recentemente publicado para a Dutch Association of Dietitians de Alemaña, reflexan as vantaxes económicas de incorporar dietistas-nutricionistas á sanidade pública. A citada investigación conclúe que a incorporación dos tratamentos ofrecidos por dietistas non só mellora a saúde e calidade de vida dos pacientes, senón que, por cada euro invertido, se aforran catro noutros coidados da saúde.

3.2.5. Saúde laboral.

Os accidentes e as enfermidades laborais son evitables si se adopta unha adecuada política de prevención.

A inclusión da saúde laboral nos convenios colectivos é fundamental para a saúde dos traballadores. Se nos fixamos nos países cunha mellor saúde laboral teñen, por un lado, un sólido marco normativo e regulamentario sobre esta materia, un extenso e experto corpo de inspectores públicos para examinar a súa observancia e sancionar o seu incumprimento, se o hai, pero tamén unha importante tradición de diálogo e negociación entre empresas e sindicatos.

Por isto, é necesario, desde as administracións públicas, fomentar e favorecer o diálogo e a negociación colectiva en torno á saúde laboral entre empresarios/as e sindicatos, así como difundir as boas prácticas.

Apostamos pola posta en marcha dunha intensa actividade negociadora no ámbito autonómico para a consecución de acordos que desenvolvan e complementen o marco normativo nacional, así como da ampliación das competencias dos delegados e delegadas e membros dos comités de prevención de riscos laborais nas empresas, dotándoos das ferramentas necesarias que faciliten a súa labor.

3.2.6. Plans de saúde mental.

Defendemos a necesidade de que, desde o Ministerio de Sanidade, se desenvolvan e implanten plans de saúde mental, establecendo propostas de accións e obxectivos determinados que permitan unha mellora da calidade de vida das persoas con problemas de saúde mental e das súas familias.

Entre os seus obxectivos deben incluírse:

- Posta en marcha de estratexias de prevención.

- Fortalecemento dos sistemas de información.
- Promoción das investigacións sobre saúde mental.
- Proporción no ámbito comunitario de servizos de asistencia social e de saúde mental completos, integrados e coa capacidade de resposta necesaria.

En particular, consideramos fundamental o desenvolvemento de plans de prevención do suicidio.

Trátase dun problema que supón a primeira causa de morte entre os 15 e 34 anos en España, con dez falecidos ó día. En 2016 foron 3.569 persoas as que morreron por esta causa, o dobre que en accidentes de tráfico.

Queremos que exista un compromiso para abordar e afrontar este problema, concienciando acerca do suicidio como un problema de saúde pública, que va máis alá da atención sanitaria, sendo necesario ofrecer unha resposta integral, con estratexias complementarias noutros ámbitos, como o educativo.

Entre as medidas que se deberían establecer, propoñemos:

- Mellora e ampliación do coñecemento da cidadanía sobre o suicidio.
- Loita contra a estigmatización dos problemas relacionados coa saúde mental.
- Estratexias para a detección e atención do *bullying* e o *ciberbullying*.
- Programas para a detección precoz da depresión e do risco suicida, prestando especial atención ás vítimas de violencia machista, seus fillos e fillas, ós nenos, nenas e adolescentes no ámbito educativo, ás persoas maiores, ás que non teñen fogar e ás que se encontren en situación de cumprimento penal.
- Accións formativas dirixidas a mellorar a detección do suicidio para profesionais dos diferentes sectores: sanitario, educativo, servizos sociais, policía, etc.
- Mellora da atención ás persoas con problemas de saúde mental.
- Mantemento e mellora da continuidade asistencial ás persoas con conductas suicidas e superviventes do suicidio.

3.2.7. Saúde bucodental.

España ten, xunto a Rumanía e Turquía, a peor saúde bucodental de Europa. É a gran esquecida da sanidade pública española. A atención bucodental encóntrase en gran parte en mans do sector privado, convertendo a odontoloxía nun luxo no noso país.

Como analiza a Sociedade Española de Epidemioloxía e Saúde Pública Oral, a atención que o Sistema Nacional de Saúde ofrece ós dentes en España é parcial e desigual nas diferentes comunidades autónomas. A caries dental, que é a enfermidade recoñecida como a que máis prevalece no ser humano, non ten amparo no sistema público máis que para os máis novos e só parcialmente.

As afeccións na boca e a falta de pezas agravan patoloxías como a diabetes ou os problemas cardíacos, o que á larga supón un coste superior ó sistema sanitario.

Defendemos unha atención bucodental gratuíta, cunha asistencia dental básica para todas as persoas; un sistema terapéutico e preventivo para os nenos e nenas e adolescentes, ó menos ata os 18 anos, así como para as persoas en situación de vulnerabilidade, coa financiación dos elementos básicos para os pacientes ós que supoña unha mellora na súa calidade de vida.

3.2.8. Prevención do embarazo e das enfermidades de transmisión sexual

Para previr os embarazos non desexados e garantir unha sexualidade libre e segura, que evite as enfermidades de transmisión sexual e permita a toda a cidadanía ter unha sexualidade libre, propoñemos o acceso gratuíto ós métodos anticonceptivos para as persoas con baixos ingresos ou estudantes.

3.2.9. Cooperación internacional para a investigación e o desenvolvemento de curas para enfermidades mortais en países en vías de desenvolvemento.

Consideramos fundamental apoiar a proposta de Academics Stand Against Poverty para a creación dun fondo internacional para compensar ás empresas farmacéuticas o custo de investigación e desenvolvemento dos medicamentos para curar enfermidades que afectan a países en vías de desenvolvemento, como, por exemplo, a malaria ou o ébola.

3.3. Educación e cultura para todos e todas.

Garantir o acceso á educación e á cultura é fundamental para formar unha cidadanía crítica, facilitar o emprego en igualdade de oportunidades e mellorar o noso modelo de sociedade.

O Partido Animalista aposta polo talento da poboación con programas destinados a favorecer o desenvolvemento das súas capacidades, á vez que se incentiva o tecido empresarial para evitar a emigración a outros países ante a falta de expectativas laborais.

3.3.1. Por unha educación pública e de calidade

A educación pública de calidade é un dereito de todos e todas, imprescindible para avanzar cara unha sociedade máis xusta. É necesaria unha educación pública orientada á profesionalización, que permita a nosa mocidade mellorar as súas perspectivas de futuro e aproveitar ó máximo os seus talentos.

Nos últimos anos vimos un progresivo dismantelamento da Educación Pública, con continuos recortes, redución das becas e subida das taxas universitarias. Esta non é a solución á crise económica que vivimos, senón que fai que a recuperación sexa aínda máis lenta e a saída máis complicada.

Desde o Partido Animalista defendemos a posta en marcha das seguintes medidas:

- Aumento dos fondos destinados a becas en todo o tramo educativo.
- Asignación de prazas públicas suficientes para nenos e nenas de 0 a 3 anos.
- Gratuidade e libre acceso a libros de texto en Educación Primaria, Secundaria e Bacharelato. Defendemos a posta en marcha dun proxecto estatal, en colaboración coas comunidades autónomas, para a elaboración de libros de texto con licenza copyleft, de distribución e copia libre.
- Transporte e menú escolar gratuíto para os nenos e nenas de familias en situación de vulnerabilidade.
- Redución da ratio de alumnos e alumnas por profesor/a en todo o tramo educativo para alcanzar unha verdadeira educación de calidade, coa suficiente atención personalizada ó alumnado e unha mellora das condicións de traballo do profesorado.
- Desenvolvemento de novas formas de ensinanza e aprendizaxe, atractivas e adaptadas á sociedade de hoxe en día, a través do uso das tecnoloxías da información e a comunicación.
- Fomento dunha formación integral, diversificada e intercultural.
- Garantía de desenvolvemento dunha escola pública realmente laica.
- Dispoñibilidade de opcións de alimentación sen produtos de orixe animal en todos os comedores dos centros educativos, así como outras opcións de menú relacionadas con cuestións éticas e de saúde.
- Apoio á labor das bibliotecas para garantir o acceso á cultura.
- Creación dun plan de acción na investigación civil nas universidades e centros de investigación.
- Garantía os dereitos laborais dos profesores interinos para que non

se produzan situacións de precariedade e inseguridade laboral, evitando o contrato e despido continuo deste grupo de docentes.

3.3.1.1. Promoción da excelencia e o desenvolvemento do talento.

No Partido Animalista creemos na promoción da excelencia e o desenvolvemento do talento, a través do fomento da lectura e da educación artística desde a educación primaria.

É necesaria a implantación nos colexios e institutos de métodos pedagóxicos integrais adecuados ás necesidades actuais, baseados na aprendizaxe cooperativa, a detección e potenciación das intelixencias múltiples, a creatividade e a innovación, a educación emocional, así como a non directividade, para garantir a plena autonomía e excelencia da diversidade do alumnado.

Propoñemos a posta en marcha de actividades extraescolares de calidade que promovan o desenvolvemento das diferentes capacidades e talentos dos nenos e nenas e mozos e mozas e a creación de centros de desenvolvemento do talento destinados a localizar, promover e desenvolver na mocidade as capacidades en ámbitos que agora están marxinados, ou nun segundo plano, dentro dos programas educativos, xa sexa na realización de actividades artísticas, deportivas, científicas ou de outra índole.

3.3.1.2. Prevención e integración social.

A prevención é fundamental no ámbito educativo, pois permite detectar problemas, descubrir as súas causas, intervir cando sexa necesario e paliar as consecuencias negativas.

Para lograr a integración educativa de todos os alumnos é necesaria unha educación inclusiva, mediante un aprendizaxe personalizado, orientado ó grupo, pero atendendo ás necesidades individuais de aprendizaxe, habilidades e niveles de competencia de cada alumno/a.

O Partido Animalista propón as seguintes medidas no ámbito da prevención e a integración social nos centros educativos:

- Medidas para garantir a atención ceda a menores con discapacidade e as súas familias, destinando recursos á detección precoz, o diagnóstico e a atención de trastornos do desenvolvemento ou situacións de risco na poboación infantil de 0 a 6 anos de idade.
- O modelo educativo debe ser inclusivo e buscar a escolarización en

centros ordinarios de todos os nenos e nenas.

- Promoción da detección precoz do maltrato infantil, o acoso escolar, e a discriminación no ámbito escolar, a través da creación de equipos multidisciplinares. As súas funcións, entre outras, serán o asesoramento e a información/formación a os/as profesionais que traballan con nenos e nenas e adolescentes, ben sexa a través de talleres ou xornadas ou calquera outra modalidade formativa.
- Loita efectiva contra o absentismo e o abandono escolar a través da implantación de programas específicos.
- Ampliación do servizo de orientación dos centros de secundaria públicos con prazas de psicoloxía e pedagogía.
- Implantación de programas de mediación intercultural.

3.3.1.3. Educación en valores.

A educación en valores vai moito máis alá da ensinanza de materias relacionadas co funcionamento das sociedades e a natureza. Se estas nos explican o que e o como, a educación en valores nos descubre o para que.

Trátase do conxunto de estratexias e dinámicas de relacións, co obxectivo de formar en civismo e en modelos de convivencia baseados no respecto, a empatía e a igualdade.

A educación en valores debe ser un obxectivo transversal en todo o sistema educativo, impactando non só no currículo establecido, senón tamén na cultura escolar e en todos os actores que forman parte dela.

PACMA propón neste ámbito a adopción de, polo menos, as seguintes medidas:

- Inclusión do respecto e a empatía ós animais nos obxectivos educativos transversais de todas as etapas de ensinanza obrigatoria.
- Promoción nos sistemas educativos da participación dos/as estudantes no desenvolvemento e cambio da cidadanía ata un modelo sostible.
- Implantación de programas específicos que desenvolvan a corresponsabilidade e o reparto equitativo das tarefas domésticas e as responsabilidades familiares a fin de fomentar e educar desde a infancia na igualdade de xénero.
- Revisión dos plans de estudo e libros de texto coa finalidade de reverter a escasa presenza de mulleres nos materiais educativos e incluír como referentes formativos ás mulleres relevantes da historia, a ciencia, a literatura, a filosofía e demais materias.
- Desenvolvemento de plans de educación nos centros que dean

acceso a formación e información sobre a diversidade sexual, de xénero e familiar.

- Enfoque da educación sexual non só respecto á prevención do embarazo e as enfermidades de transmisión sexual, senón tamén na súa esfera emocional e afectiva.
- Promoción do voluntariado como ferramenta para potenciar a empatía e a solidariedade na mocidade. Establecer convenios con todas as entidades sociais, culturais, ambientais e animalistas para facer extensivo o programa que garanta que o alumnado de secundaria participe en servizos de voluntariado, co aprendizaxe de educación en valores que isto implica.
- Formación do profesorado nas materias descritas.

3.3.1.4. Defensa das linguas cooficiais e vernáculas.

PACMA defende o patrimonio cultural e de identidade que supoñen as distintas linguas oficiais das autonomías, como parte da historia e etnoloxía propia dos pobos.

Neste sentido, o Partido Animalista aposta pola implantación de medidas para **asegurar o desenvolvemento e normalización das linguas cooficiais, garantindo a integración plena e o uso normalizado nas relaciónes coas administracións e calquera estamento público**, sen discriminación ó dereito dos cidadáns e cidadás que por calquera motivo non poidan o non queiran facer uso das mesmas.

Igualmente propoñemos a **promoción e protección das linguas vernáculas non oficiais, como patrimonio cultural e histórico**, cuxo abandono progresivo suporía unha perda irrecuperable de coñecementos e identidade cultural, facilitando a súa aprendizaxe e coñecemento no entorno escolar, así como desenvolvendo campañas de difusión e apoio ás mesmas.

3.3.1.5. Orientación profesional na Educación Secundaria.

Durante a Educación Secundaria, os mozos deben ser capaces de empezar a identificar as súas capacidades, intereses e aptitudes, pois teñen que tomar decisións cruciais en materia de educación e formación de cara á súa primeira elección profesional no futuro.

Sen embargo, no contexto educativo actual, a orientación profesional non se está desenvolvendo de forma que realmente se capacite ó alumnado para analizar e valorar estes extremos. É necesario substituír a acción puntual que se está levando a cabo nos últimos cursos por un proceso continuo de acompañamento desde o inicio da Educación Secundaria.

Nesta etapa, os mozos encóntranse nunha intensa procura de identidade persoal e social. Por esta razón, a orientación debe acompañalos e orientalos fronte os cambios que se producen no seu entorno, e axudarlles a ir construíndo o seu proxecto profesional e de vida, facilitando a adaptación ás novas situacións e esixencias que implica a transición á vida adulta.

Apostamos pola creación de **departamentos de orientación académica e profesional nos centros de Educación Secundaria**, que elaboren e poñan en marcha plans de actuación para cada curso, ciclo e etapa, con diferentes accións que deberán ser establecidas. Ademais de ofrecer unha orientación personalizada e individualizada ós alumnos e alumnas, organizarán e impulsarán talleres e xornadas de orientación profesional nos centros, de forma que o alumnado reciba a información e teña o coñecemento suficiente sobre a **oferta das diferentes ensinanzas, ciclos formativos e formacións profesionais, así como das súas diferentes saídas laborais**. O obxectivo é dotar a os mozos das competencias necesarias para poder identificar e escoller entre as alternativas formativas e profesionais, de acordo ó seu potencial.

3.3.1.6. Fomento da arte e a cultura rexionais.

A cultura é fundamental na evolución da sociedade. Pola súa parte, o arte é fundamental para a cultura, como medio, forma e fonte de expresión.

O desenvolvemento artístico aporta múltiples beneficios á nosa sociedade. Por un lado, sirve como terapia, exercendo un efecto liberador para quen o practica e para quen o disfruta. Por outro, é motor para o desenvolvemento persoal, promovendo o autocoñecemento e mellorando as habilidades sociais e comunicativas.

Ademais, cando non se promoven a cultura e o arte, pérdense a esencia e as costumes de unha comunidade.

Por isto, consideramos moi valioso que desde os Ministerios de Educación e Cultura se apoie e fomente o arte e a cultura rexionais a través de medidas como:

- Fomento da ensinanza de disciplinas artísticas, promocionando a súa oferta nos centros de educación públicos, e a través da posta en marcha de centros culturais e artísticos.
- Incentivo da creación artística rexional, mediante subvencións e programas destinados ás comunidades autónomas, de apoio ás entidades culturais e ós artistas, que lles faciliten as ferramentas necesarias para o seu desenvolvemento.

- Apoio á inversión e produción cinematográfica rexional, así como promoción da atracción de rodaxes, produción e posprodución mediante incentivos fiscais.
- Respaldo e acompañamento nas diferentes fases de creación, produción e exhibición artística, coa creación de residencias artísticas, colaboración na difusión do traballo dos artistas e unha oferta formativa de especialización, con profesionais de prestixio ou a través da realización de encontros e foros profesionais, entre outras.
- Promoción e internacionalización de creadores e compañías de artes escénicas para a realización de xiras nacionais e internacionais.
- Establecemento de programas de apoio ás músicas e danzas populares e contemporáneas que promovan a creación, a visibilidade de novos talentos, a formación e a distribución en medios de comunicación, especialmente en radios e televisións públicas.
- Posta en marcha e apoio de iniciativas de protección, estudo e difusión do patrimonio cultural nas súas múltiples expresións: artística, histórica, paisaxística e natural, industrial e inmaterial.
- Aprobación de plans estratéxicos de turismo cultural para dar a coñecer os nosos territorios co valor engadido da cultura e o patrimonio, destacando os festivais culturais e as festas populares máis significativas, sempre que non impliquen a utilización de animais.

3.4. Cultura accesible.

A cultura, como motor de ideas e forma de expresión, é, sen dúbida, unha das mellores ferramentas para a evolución social e a inclusión. O arte e a cultura teñen a capacidade de transformar calquera situación persoal ou social, contribuíndo ó pleno desenvolvemento das persoas. Desfrutar ou participar delas debería ser un dereito, non un privilexio. As políticas de apoio á cultura deberían centrarse en facer máis accesibles os produtos culturais, por unha cultura ó alcance de todos e todas.

PACMA propón a posta en marcha de programas pola participación activa no ámbito cultural das persoas con discapacidade ou con dificultades persoais ou sociais, non só como espectadoras, senón tamén como autoras, produtoras e promotoras.

É fundamental mellorar a accesibilidade física e cognitiva dos espazos culturais, con salas accesibles, visitas guiadas e creación de materiais adaptados.

Para que a cultura sexa accesible, apostamos pola programación dunha

oferta cultural ampla e variada, dirixida a todos os públicos, con actividades culturais gratuítas e a prezos accesibles.

3.4.1. Uso das bibliotecas como centros para a difusión cultural.

Apoiamos a labor das bibliotecas para garantir o acceso á cultura. Vemos con preocupación como nos últimos anos a asistencia ás mesmas vai en descenso, en boa medida polo crecemento das novas tecnoloxías. Apostamos polo futuro das bibliotecas públicas, non como meros almacenes de libros, senón como espazos de referencia cultural, de creación, intercambio, produción e formación cultural, mediante a súa apertura á realización de actividades, exposicións, talleres, xornadas, ciclos, debates, conferencias, encontros, etc.

3.5. Por un emprego xusto e de calidade.

O desemprego é un dos maiores problemas do noso país. Queremos avanzar cara a creación de postos de traballo de calidade e por fin á discriminación aínda existente no acceso ós mesmos.

Apostamos pola derogación do Real Decreto-Lei 3/2012, de 10 de febreiro, de medidas urxentes para a reforma do mercado laboral (Reforma Laboral) e por un desenvolvemento económico baseado na creación de emprego estable, apostando por un novo modelo económico baseado no fomento do I+D+i, no sector das enerxías renovables, o turismo sostible e cultural, e a agricultura.

3.5.1. Pola igualdade no emprego.

Conseguir unha sociedade na que mulleres e homes sexamos iguais en canto a dereitos é un dos nosos obxectivos.

Conforme o informe “Voces contra a precariedade: mulleres e pobreza laboral en Europa”, publicado en setembro de 2018 por Oxfam Intermón, as mulleres españolas teñen que traballar 52 días máis ó ano para cobrar o mesmo que os homes, e un 14 % da diferenza de salario en España "só pode atribuírse á discriminación directa ou indirecta por razón de xénero".

Ademais, a organización advirte que a pobreza laboral das mulleres queda en parte invisibilizada estatisticamente "porque os datos de pobreza laboral se calculan por fogares e non reflexan a discriminación de xénero dentro do fogar". O traballo doméstico das mulleres representaría o 27 % do PIB. Mentres as mulleres dedican unha media de 22 horas semanais, os

homes só dedican 10.

Por todo isto, é necesario un pacto entre os distintos axentes sociais, a través do cal se combata a discriminación laboral e salarial aínda existente e se promova a presenza de mulleres en postos de responsabilidade.

De acordo ós datos do SEPE, o número total de persoas desempregadas demandantes de emprego é moi superior o porcentaxe de mulleres fronte ó de homes. Un dato que reflexa claramente o longo camiño que queda por percorrer para alcanzar a igualdade efectiva entre homes e mulleres.

Por tanto, calquera medida orientada a mellorar as condicións laborais e combater as altas taxas de desemprego debe ter en conta este feito.

3.5.1.1. Pola conciliación persoal, familiar e laboral.

Conciliar a vida persoal, familiar e laboral é unha condición fundamental para garantir a igualdade entre mulleres e homes.

A conciliación garante que a situación familiar dunha persoa non poida incidir de forma negativa nas posibilidades de acceso ó mercado laboral ou a postos de responsabilidade. Permite que calquera persoa poida manter unha carreira profesional plena e, ó mesmo tempo, exercer o seu dereito ó coidado da súa familia, ó desenvolvemento da súa personalidade, da súa formación ou ó desfrute do seu ocio e tempo libre.

Desde o Partido Animalista defendemos a posta en marcha de políticas públicas familiares, que apoiem a igualdade de oportunidades. Son necesarias leis que promovan a autonomía persoal e a atención ás persoas en situación de dependencia, contemplando medidas, recursos e prestacións económicas. É necesaria unha reestruturación e reorganización dos sistemas laboral, educativo e de recursos sociais.

- **Do sistema laboral:** introducindo a igualdade de oportunidades no emprego. Débese promover que as empresas apliquen políticas de igualdade e implanten medidas de conciliación laboral, persoal e familiar entre os seus traballadores, como permitirles adaptar a duración e distribución da xornada laboral en función das súas circunstancias persoais e familiares, ou exercer o teletraballo. Igualmente, apostamos polos permisos de maternidade e paternidade iguais e intransferibles, de forma que as mulleres non se vexan prexudicadas laboralmente ó ser madres e se poidan manter no mercado laboral en igualdade de condicións fronte ós padres que deciden ter fillos. Se fomentará e incentivará a creación de garderías nos propios centros de traballo, tanto para o coidado de nenos como de animais de compañía, así como de permisos

retribuídos en casos de falecemento, accidente ou enfermidade grave de familiares, incluídos os animais.

- **Do sistema educativo:** rompendo os roles de xénero preestablecidos, variando os estereotipos tradicionais. Homes e mulleres deben compartir equitativamente as responsabilidades domésticas e familiares. Da mesma forma, se debe educar ós fillos e fillas a participar nas tarefas domésticas e familiares.
- **Do sistema de recursos sociais:** se deben prever plans de apoio ás familias, nos que se contemplan axudas económicas e servizos como centros de atención socioeducativa e ludotecas para nenos e nenas menores de 3 anos, aulas matinales, comedores escolares, actividades extraescolares, centros residenciais de día e programas de estancia diúrna para persoas maiores ou dependentes, centros de atención e coidado para animais, e axudas para a contratación de persoal para o coidado de familiares.

3.5.1.2. Polo dereito ó traballo das persoas con diversidade funcional.

As persoas con discapacidade física, visual, auditiva ou intelectual poden, na maioría dos casos, integrarse no mercado laboral.

PACMA defende a posta en marcha das seguintes medidas:

- Elaboración e posta en marcha de plans para promover a formación, o emprego e a accesibilidade universal das persoas con discapacidade.
- Mecanismos para a participación de estudantes con discapacidade nos cursos de formación para o emprego, facilitando a adaptación dos materiais e postos de formación.
- Análise das necesidades de formación para axustar as políticas á realidade.
- Promoción de encontros empresariais sobre responsabilidade social, en relación coa discapacidade, para promover a inserción laboral, dando a coñecer a rendibilidade económica e social.
- Asesoramento ás empresas sobre inserción laboral de persoas con discapacidade.
- Aumento das inspeccións para cumprir a obrigatoriedade de reservar o 2 % dos postos a persoas con discapacidade nas empresas con máis de cincuenta traballadores.
- Vixilancia do cumprimento da normativa en materia de eliminación de barreiras arquitectónicas e accesibilidade.
- Inclusión da colaboración das ONG que axudan ás persoas con discapacidade, como asesoras para a elaboración dos itinerarios de inserción laboral.

3.5.1.3. Maior preparación e formación da mocidade de cara ó futuro profesional.

España é o segundo país coa taxa de abandono escolar máis alta da Unión Europea, só por detrás de Malta.

A loita contra o desemprego debe fixar os seus cimentos na formación de cidadáns que sexan capaces de dar a volta a esta situación, preparándoos para facer fronte a os novos retos que presenta a evolución da sociedade actual.

Algunhas das medidas adoptadas hasta agora van xustamente en sentido contrario. Sirva de exemplo a recentemente aprobada “Axuda económica de acompañamento a mozos inscritos/as no Sistema Nacional de Garantía Juvenil”, que busca favorecer a empregabilidade e inserción no mercado de traballo de mozos con niveis formativos baixos, incentivando precisamente o abandono escolar.

Por isto, propoñemos:

- Fomento dun sistema de formación profesional que responda ás esixencias presentes e futuras do mercado laboral, potenciando a formación en novas tecnoloxías, e a adaptación dos sectores tradicionais (agricultura, turismo, construción).
- Creación dun sistema de becas que aposte pola maior preparación e cualificación dos mozos, e desincentive a incorporación a idades moi cedoas ó mercado laboral.
- Establecer regulacións sobre as prácticas en empresa e as becas laborais para que non sexan formas de traballo gratuíto, senón que cumpran uns estándares de calidade e con limitación de prazos.

3.5.1.4. Contra a estacionalidade no emprego.

A creación de emprego no noso país está tradicionalmente vinculada ó sector turístico, que ten un mercado carácter estacional.

Esta circunstancia determina que a maior parte da contratación se produza só en determinadas épocas do ano, e que os empregos que se crean se destrúan unha vez concluído o período estival. Prova de isto é que o pasado 31 de agosto de 2018 bateuse un triste récord para o mercado laboral español, coa destrución de máis de 300.000 postos de traballo nun só día.

As necesidades de persoal determinan que, en algúns casos, accedan a este tipo de empregos persoas con escasa formación e cualificación no sector, sen perspectivas de continuidade no mesmo, o que implica que se trate dun emprego precario e de baixa calidade.

Por todo, propoñemos a creación dun tecido de oferta turística alternativa ó modelo actual, nos ámbitos cultural, deportivo, entorno rural, zonas de interior, congresos e negocios.

Estes modelos de turismo deben implantarse de forma sostible e respectuosa co medio ambiente e os animais, as cidades e os seus veciños/as. Non requiren inversións engadidas, pois pódese aproveitar a infraestrutura xa existente creada ó redor do modelo actual.

Entre as medidas necesarias para alcanzar este obxectivo estarían:

- Promoción a nivel nacional e internacional.
- Establecemento de convenios cos operadores turísticos.
- Formación e cualificación dos traballadores do sector, tanto dos profesionais en activo, como dos desempregados.

3.5.1.5. Creación de centros de rendemento para os soportes económicos.

Apoiamos a creación de espazos onde os ámbitos universitario e industrial se dean a man para desenvolver e impulsar iniciativas económicas xeradoras de emprego de calidade.

Nos centros se ofrecerá formación profesional, se facilitará a investigación universitaria e se fomentará a inversión privada a través de viveiros para novas empresas e salas de investigación a disposición de aquelas empresas que as demanden.

3.5.1.6. Reactivación do tecido produtivo industrial.

A crisis e a mala xestión política provocaron o peche e o desmantelamento de numerosos centros de traballo sobre os que se sustiña gran parte da economía familiar.

Desde o Partido Animalista pensamos que nunca é tarde para unha volta á actividade a través dunha reconversión intelixente e efectiva destes centros de traballo.

Propoñemos reactivar e impulsar o crecemento do tecido produtivo industrial e empresarial, favorecendo as novas iniciativas e incorporando a I+D+I, que permita a creación de empresas respectuosas cos animais e medioambientalmente sostibles, adaptadas ás esixencias que marca o desafío da loita contra o cambio climático, e que poidan competir no máis alto nivel de desenvolvemento tecnolóxico nun escenario global.

3.5.1.7. Fomento do emprego no sector agrícola a través da creación dun modelo de produción sostible.

Propoñemos medidas de fomento do emprego no sector, a través de programas de formación, asesoramento técnico e empresarial, creación de infraestruturas comúns, subvenciones, bonificacións e beneficios fiscais, dirixidas á creación dun modelo de produción agrícola alternativo, sostible e ecolóxico, superando a produción extensiva tradicional, que busque a calidade dos produtos, o respecto ó medio ambiente, o impulso e a conservación do entorno rural, a inserción no emprego de colectivos tradicionalmente excluídos e a proximidade ó consumidor.

3.5.1.8. Reactivación do sector da construción mediante a creación dun modelo sostible.

A crisis do 2008 afectou particularmente ó sector da construción que desde entón apenas recuperou parte dos niveis de actividade, deixando polo camiño a miles de traballadores que dificilmente conseguiron reincorporarse ó mercado laboral.

Apostamos por unha transformación do sector que pase pola rehabilitación enerxética de edificios, para facelos máis eficientes e sostibles. Unha boa forma de reintroducir no sector a moitos profesionais que aínda encóntranse en desemprego, mediante a formación e o reciclaxe dos mesmos.

Esta medida debe combinarse con un esforzo en particular cara a rehabilitación de inmobles situados nos centros das cidades, co obxectivo de:

- Transformar o entorno urbano para facelo máis sostible, habitable, atractivo e accesible.
- Ampliar a oferta de vivendas, evitando a xentrificación.
- Mellorar a mobilidade dos residentes, de forma que sexan menos dependentes dos vehículos motorizados.
- Mellorar a imaxe das cidades.

3.5.1.9. Apoio a emprendedores/as, autónomos/as e pemes.

Para o desenvolvemento e o futuro da nosa sociedade é fundamental o traballo dos autónomos e autónomas e as pemes, que loitan por sobrevivir nun mercado cada vez máis complicado, debido á falta de financiación por parte das entidades bancarias e ás trabas administrativas, entre outros motivos.

Por isto, propoñemos a creación dun fondo de financiación destinado a facilitar o acceso de autónomos/as e pemes a liñas de crédito a interese cero, para apoiar o desenvolvemento de proxectos orientados á

consecución de algún dos seguintes fins:

- Crear emprego neto.
- Incorporar tecnoloxía medioambientalmente sostible ou técnicas que contribúan a reducir o impacto medioambiental da actividade.
- Contribuír a mellorar as condicións de benestar dos animais.

Para o crecemento da actividade económica e promover o emprendemento, consideramos relevante o impulso ás empresas de nova creación e apostamos por un apoio decidido ás mesmas por medio das seguintes propostas:

- Crear unha fiscalidade progresiva para traballadores autónomos, en función dos beneficios.
- Promulgar unha política de maiores bonificacións fiscais para as empresas de nova creación.
- Ampliar o soporte e asesoramento gratuíto, por parte dos entes públicos, para a creación e primeiros anos de desenvolvemento destes modelos de negocio.
- Elaborar un censo das empresas de nova creación, e integralo nun portal web onde poidan darse a coñecer e a través do cal se potencie o mecenazgo.
- Establecer programas de formación, orientación e asesoramento gratuítos, en materia fiscal, novas tecnoloxías, novos mercados, sostibilidade ambiental, calidade, atención ó público, dirixidos a emprendedores.
- Axilizar os procesos de creación de empresas e do inicio das actividades, mediante a eliminación de trabas burocráticas e a simplificación administrativa dos trámites esixibles (declaracións responsables e comunicacións previas).

3.6. Por unha vivenda digna.

Outra das grandes preocupacións do noso país é o acceso á vivenda. A lexislación que regula os contratos de aluguer e os desaloxos non garante a seguridade da tenencia. A duración legal dos contratos de aluguer e os prazos xudiciais en caso de desaloxo acortáronse, mentres que a lei non permite a os xuíces avaliar a proporcionalidade do desaloxo en función das circunstancias particulares de cada caso. Tras o desaloxo, as administracións públicas non proporcionan as alternativas de aloxo necesarias.

Por outro lado, a auxe dos alugueres turísticos reduciu enormemente a oferta de alugueres de longa duración, provocando un desmedido aumento dos prezos para os residentes. En España o aluguer

incrementouse nun 18,6% de media nos últimos cinco anos. O alza chegou a alcanzar o 47,5% en Barcelona e o 38% en Madrid.

España é, de todos os Estados da OCDE, o que ten a peor relación entre o prezo do aluguer da vivenda e os ingresos. En ningún outro país os salarios quedaron tan atrasados. Catro de cada dez españoles que arrendan teñen que destinar máis do 40% dos seus ingresos para pagar o aluguer. En cambio, goberno e comunidades autónomas apenas dedican o 0,04% do PIB a axudas á vivenda (último plan 2018-2020).

Todo isto está provocando que cada vez máis persoas se vexan en serias dificultades para acceder a unha vivenda, nin como compradores nin, moito menos, como inquilinos, abocados a vivir na periferia e destinando a maior parte do seu soldo ó aluguer ou á hipoteca.

É necesario facilitar o acceso a un fogar tanto a mozos como a maiores e frear esa subida no coste e aluguer da vivenda.

3.6.1. Contra os desaloxos.

É inaceptable que mentres a banca foi rescatada con cantidades millonarias de diñeiro público, se continúe desaloxando masivamente ás familias vítimas de unha crisis que non provocaron.

Propoñemos a elaboración e posta en marcha de plans de rescate da vivenda, que contemplan as seguintes medidas:

- Paralización de todos os desaloxos no parque de vivenda dependente das administracións públicas, nos casos de débeda a causa da perda de emprego, con especial atención ós fogares con menores, persoas dependentes e maiores de 65 anos.
- Elaboración e posta en marcha de convenios que establezan protocolos de actuación para a prevención de situacións de exclusión residencial extrema. En virtude dos mesmos, os xulgados que reciban demandas por falta de pago do aluguer ou da hipoteca, deberán avaliar se as persoas afectadas se encontran en situación de risco de exclusión social ou vulnerabilidade. Cando así sexa, deberán facilitarlles información sobre os recursos asistenciais dispoñibles, ademais de informar desta situación a os servizos sociais, con especial atención cando se trate de fogares con menores, persoas dependentes ou maiores de 65 anos.
- Creación dunha Oficina en Defensa da Vivenda, como servizo público e gratuíto de información, asesoramento, prevención e intermediación, co obxectivo de evitar desaloxos e, se é o caso, ofrecer alternativas habitacionais ás familias afectadas.
- Emprego de máis recursos para ampliar o parque de vivenda social

e as axudas á vivenda.

- Confección dun censo actualizado de vivendas baleiras e análise sobre a súa dispoñibilidade como posible recurso para facer efectivo o dereito á vivenda.

3.6.2. Maior parque de vivenda social, tanto para compra como para aluguer.

A gravidade desta crise habitacional foi especialmente aguda no noso país debido, entre outros factores, ó escaso parque de vivenda social existente. Como di Amnistía Internacional, en España só o 1,1 % do parque residencial é vivenda social, o máis baixo porcentaxe en Europa despois de Grecia, fronte ó 32 % de Holanda, o 23 % de Austria ou o 18 % de Reino Unido.

Apoiamos o desenvolvemento dunha política de vivendas sociais, tanto para compra como para aluguer, destinadas a garantir un teito a todos os cidadáns e cidadás.

No marco desta política de vivenda social proporemos a expropiación a os dezaioito meses dos inmobles baleiros que sexan propiedade de bancos e inmobiliarias subsidiarias de entidades financeiras. Esta medida desincentivará que as entidades bancarias acometan abusivos desaloxos masivos, propiciando saídas negociadas coas persoas afectadas na maioría dos casos. Estas vivendas se destinarán á venda e aluguer sociais.

3.6.3. Regulación pormenorizada das vivendas de aluguer turístico.

Propoñemos unha regulación pormenorizada das vivendas de aluguer turístico, de forma que se inclúan na Lei de Arrendamentos Urbanos.

Ata agora atendeuse a esta problemática desde a perspectiva das queixas da industria hotelera, ante unha posible competencia desleal por parte dun sector que non se encontraba regulado, así como pola ausencia de declaracións tributarias dos ingresos obtidos, o que supón unha importante perda de ingresos ás arcas públicas.

Sen embargo, tamén **débase protexer ás comunidades de propietarios que se están vindo directamente afectadas**, e denuncian en moitos casos estar sufrindo *mobbing* inmobiliario nos edificios residenciais coa intención de expulsar ós veciños e veciñas e convertelos en edificios dedicados ó aluguer vacacional.

Desde PACMA propoñemos establecer a **prohibición de abrir calquera tipo de hospedaxe turístico en edificios de usos residenciais**, salvo

que teñan un acceso independente desde a rúa e non compartan zonas comúns.

No seu defecto, propoñemos un **expreso recoñecemento na regulación de que nas xuntas de propietarios, por maioría simple, se poida acordar o exercicio de accións xudiciais para prohibir o uso dunha vivenda para aluguer vacacional**, cando as comunidades de propietarios se vexan afectadas de forma reiterada polas actividades molestas que prexudican a paz e a convivencia, a fin de sancionar a pasividade dos arrendadores que non adoptan medidas de control e prevención e só lles importa o seu fin recaudatorio.

Actualmente, o sistema sancionador resulta ineficaz, pois os infractores desaparecen do lugar onde cometeron a infracción, sendo o arrendador ou arrendadora quen debería responder polos seus inquilinos/as como beneficiario económico directo.

Debería establecerse, ademais, que a **comunidade de propietarios poida esixir a suscripción a cargo do arrendador/a de unha póliza de seguro de responsabilidade civil para indemnizar á mesma dos danos que poidan causar os inquilinos/as nos elementos comúns**.

Ademais, as vivendas destinadas a aluguer vacacional deben cumprir cos mesmos requisitos que teñen o resto de aloxamento turístico, como hoteis e hostais. É necesario controlar **quen se dedica ó aluguer vacacional, de forma que se rexistre correctamente, obteña a licenza oportuna e contribúa á Facenda Pública** coa declaración dos ingresos obtidos.

Propoñemos un **aumento do número de inspectores que comproben se as persoas propietarias están cumprindo a normativa**, facendo fincapé no control dixital en todas as plataformas que ofertan este tipo de vivendas.

Por cuestións de seguridade, o propietario, propietaria ou xestor debe estar **obrigado a identificar a todos os hóspedes, confeccionar un libro-rexistro de viaxeiros/as e comunicar a entrada nas 24 horas seguintes á Policía Local, Nacional o Garda Civil**, en función do municipio o circunscrición que corresponda.

3.7. Xustiza redistributiva.

Apostamos pola necesidade de garantir unha xustiza redistributiva, en base ás seguintes medidas:

- Garantir a progresividade do sistema fiscal, revisando as deducións existentes no imposto de sociedades e os tipos do IRPF.

- Redeseñar o imposto sobre a herdanza, facéndoo aplicable só a grandes fortunas, abocándoo á competencia do Estado para evitar o arbitraje fiscal entre as comunidades autónomas.
- Incrementar o salario mínimo interprofesional (SMI) para garantir uns mínimos niveis de vida necesarios e que se acerque a niveis europeos.

3.8. I+D+I con fins sociais.

As actividades do I+D+i son xeradoras de avances sociais en forma de calidade de vida e mellora do medio ambiente. As sociedades con maior riqueza, igualdade, recursos sanitarios, mellor educación e cultura, son as que dedicaron maiores recursos á investigación. O seu desenvolvemento é fundamental para avanzar cara unha sociedade mellor.

Sen embargo, a ciencia no noso país sufriu nos últimos anos un abandono progresivo provocado polos recortes aplicados polos gobernos anteriores.

É necesario un cambio de rumbo na política científica española, que defenda a investigación, o desenvolvemento e a innovación, como motor para a economía e a creación de emprego.

A tecnoloxía pode e debe usarse como ferramenta para xerar emprego, tendo en conta criterios éticos no desenvolvemento e aplicación da política tecnolóxica e industrial.

O Partido Animalista - PACMA estableceu o seu compromiso coa investigación, o desenvolvemento e a innovación mediante a súa adhesión ó acordo en defensa da I+D+i na denominada 'Carta pola Ciencia'.

Para favorecer a investigación, o desenvolvemento e a innovación, propoñemos as seguintes medidas:

- Maior inversión en I+D+i.
- Inclusión da I+D entre os “sectores prioritarios”, emitindo unha oferta de emprego público e posibilidades de contratación en organismos públicos de investigación, universidades e centros tecnolóxicos.
- Orientación da I+D+i cara o beneficio común, os retos sociais e medioambientais.
- Libre acceso a os resultados das investigacións científicas financiadas con fondos públicos.
- Creación e promoción dun portal dixital de referencia que unifique e difunda as investigacións realizadas nas universidades públicas.
- Posta en marcha de programas de apoio á ciencia e formación de mozos investigadores, así como inversión nas infraestruturas

deterioradas polos recortes presupostarios de gobernos anteriores.

- Aposta pola potenciación dos centros de investigación tecnolóxica.
- Fomento e apoio de proxectos de innovación tecnolóxica nas pemes, co obxectivo de aumentar a súa produtividade, eficiencia, presenza e recoñecemento a nivel internacional.
- Creación de fondos público-privados de capital risco e mellora do sistema de incentivos fiscais ás empresas.
- Colaboración con investigacións pioneiras vinculadas a sectores económicos emerxentes ou consolidados. Estas colaboracións perseguirán por ó servizo dos investigadores nosos recursos enerxéticos, tecnolóxicos e naturais sempre que sexan respectuosos co medio ambiente e os animais.
- Posta en marcha dun ciclo periódico e itinerante de conferencias sobre investigación e innovación en todos os campos do coñecemento.
- Aumento das axudas á investigación tanto predoctorais como postdoctorais.
- Financiación de proxectos enfocados á perdurabilidade dos bens de consumo, contra a obsolescencia programada.
- Incentivación para o desenvolvemento e a aplicación de métodos alternativos á experimentación en animais.

3.9. Loita contra o fraude fiscal.

Os técnicos de Facenda (GESTHA) afirman que o fraude fiscal ascende a uns 70.000 millóns de euros ó ano, ó redor do 23 % do PIB. O 71 % da evasión fiscal a cometen as grandes fortunas e as grandes empresas. Sen embargo, os propios técnicos aseguran que se dedica o 80% dos traballadores á "comprobación e investigación dos pequenos fraudes e irregularidades de autónomos/as, pequenas empresas e de algún traballador/a que esquecera algunha partida na súa declaración".

Apoiamos as seguintes propostas contra o fraude fiscal, elaboradas polos propios inspectores e inspectoras de Facenda:

- Os Presupostos Xerais do Estado establecerán un sistema de valoración da eficacia e eficiencia das partidas de gastos que figuran nos mesmos, publicando esta información e incorporando as consecuencias da mesma á xestión pública.
- As obrigacións informativas ás diferentes Administracións tributarias de fedatarios públicos e outras empresas serían comúns e compartidas.
- Perseguir a evasión fiscal, erradicar o uso dos paraísos fiscais e elevar o tipo impositivo efectivo das grandes empresas ata aceralo

ó tipo nominal.

- Desenvolver un sistema fiscal xusto, gravando as grandes fortunas e establecendo unha taxa sobre as transaccións financeiras.
- Potenciar o intercambio de información financeira a nivel internacional ós efectos de perseguir o fraude fiscal.
- Instrumentar unha campaña específica coas Axencias Tributarias das comunidades autónomas e forais para loitar contra os cambios ficticios de domicilio fiscal.
- Establecer un formato único para os modelos de presentación de declaracións tributarias ante as distintas comunidades autónomas.
- Introducir o formato electrónico na remisión de expedientes entre as comunidades autónomas e os Tribunais Económico-Administrativos.

3.10. Rexeneración democrática.

A sociedade española leva tempo demandando unha verdadeira rexeneración democrática. Hai unha necesidade de construír unha cultura de exemplaridade na Administración Pública que reforce e devolva a confianza dos cidadáns e cidadás nas institucións, recupere o prestixio da política e combata as dúbidas que actualmente inquietan á cidadanía sobre a garantía das leis ou a equidade do sistema xudicial. Nos propoñemos redefinir a política, mediante reformas legais que melloren a representación, o funcionamento democrático e a participación cidadá.

3.10.1. Prevención e loita contra a corrupción.

Para previr e loitar contra a corrupción propoñemos as seguintes medidas:

- Cumprimento das recomendacións sobre transparencia do Consello de Europa (GRECO). No informe publicado en xaneiro de 2018 polo Grupo de Países do Consello de Europa contra a Corrupción, este organismo concluíu que España non estableceu satisfactoriamente ningunha das recomendacións feitas ó noso país no seu Informe de 2016. En base a estas recomendacións, consideramos necesario introducir nas Cortes Xerais códigos de conducta e normas que regulen os conflitos de intereses e a transparencia destas institucións.
- Leis de Transparencia efectivas, que prevexan unha transparencia na actuación pública, garantindo o pleno acceso da cidadanía á información, eliminando as barreiras de entradas para solicitala e publicando as axendas dos/as políticos/as para saber con quen se reúnen.
- Maior transparencia e control na contratación pública, un dos

principais focos da corrupción. Solicitaremos mellorar o acceso público de todos os datos relevantes ó longo do proceso completo de contratacións públicas, desde a licitación ata a adxudicación e execución. Ademais, se deben establecer un maior control e publicidade dos mecanismos de aprobación de sobrecostos.

- Publicidade da execución orzamentaria, facendo públicos os datos da mesma co mesmo nivel de detalle que os presupostos.
- Actualización das normas de contratación de persoal non funcionario, reservando os cargos de libre designación ó nivel superior de cada administración, limitando o seu número e esixindo requisitos de idoneidade técnica. Os asesores e asesoras de libre designación non poderán en ningún caso exercer funcións de auditoría ou control. Os seus nomeamentos publicaranse nos boletíns oficiais, e os seus currículos e motivación para os seus nomeamentos na web da Administración. Para o resto de nomeamentos, deberán utilizarse estritamente os principios de mérito e capacidade, así como as garantías de independencia na selección persoal, despolitizando a función pública e os seus órganos de control interno. Esixirase unha total transparencia nos procesos de selección: número de prazas, probas e criterios utilizados, composición dos tribunais, resultados e outros méritos apreciados nos candidatos e candidatas, avaliacións en casos de promoción interna, etc.

3.10.2. Democracia real e participativa.

Os políticos cada vez son menos autónomos á hora de tomar decisións. A apertura económica limita a toma de decisións condicionadas polas circunstancias internacionais e proliferan as institucións cuxo único fin é controlar á maioría sen ser escollidas democráticamente, como os bancos centrais independentes, que a través da súa política monetaria limitan a política fiscal dos gobernos.

Por outro lado, noso sistema deriva dunha transición na cal uns partidos políticos que non tiñan entón respaldo social necesitaban verse reforzados desde as institucións como promotores e condutores de toda reforma. Desde entón, os partidos políticos sempre obstaculizaron as vías de participación que non controlan, temendo o impacto que poida ter unha cidadanía crítica e participativa.

Todo isto contribúe a que nosa democracia se vexa limitada. Dous exemplos son as Iniciativas Lexislativas Populares e a Lei Electoral.

Un sistema realmente democrático non limita a participación cidadá a votar cada catro anos.

En PACMA creemos en espazos institucionalmente abertos para consultas sobre os contidos das políticas e programas de goberno. Hoxe en día podemos contar coas oportunidades que nos ofrecen as novas tecnoloxías para facilitar a información e a colaboración entre gobernos, partidos, institucións, movementos sociais e cidadanía, e avanzar cara unha democracia participativa que dea respostas ás demandas da sociedade.

3.10.2.1. Reforma da Lei Orgánica 3/1984, de 26 de marzo, reguladora da iniciativa lexislativa popular.

Las ILP constitúen o principal mecanismo que proporciona o sistema a os cidadáns e cidadás para ter unha intervención directa nas leis que nos gobernan. Sen embargo, o seu procedemento está cheo de obstáculos.

Das máis de 100 iniciativas lexislativas populares (ILP) presentadas ás Cortes Xerais só unha devino en lei, e foi a reclamación de débedas comunitarias modificando a Lei de Propiedade Horizontal; outras están empantanadas nos trámites. o cumprimento dos prazos, o custo e gastos (poden chegar a costar 300.000 euros á Comisión Promotora da ILP), dificultan moito este mecanismo de participación cidadá.

Propoñemos reformar a lei que regula as ILP como mecanismo de democracia directa que permita á cidadanía a presentación de iniciativas de lei nas Cortes Xerais, mediante a fixación dunha cantidade relevante e xusta de firmas, pero reducindo o número actual de 500.000, así como a facilitación para o procedemento de recollida de firmas mediante a incorporación de novas tecnoloxías. Ademais, propoñemos ampliar o dereito a apoiala a maiores de 16 anos e estranxeiros con residencia legal en España, aumentar o tempo de recollida de firmas e facilitar a actuación da Comisión Promotora no proceso lexislativo.

Igualmente, co obxectivo de fomentar a democracia participativa, propoñemos reformar o Regulamento das Cortes Xerais para crear ou mellorar os mecanismos de participación mediante a Comisión de Peticións, que permitan sesións periódicas onde se poida escoitar a persoas peticionarias e discutir as súas propostas.

3.10.2.2. Reforma da Lei Electoral (Lei Orgánica 5/1985, de 19 de xuño, do Réxime Electoral Xeral).

A actual lei electoral favorece ós grandes partidos, restando valor ós votos dos partidos sen representación.

Defendemos avanzar cara un sistema electoral xusto, onde todos os votos teñan o mesmo valor, que asegure o reparto de escaños en relación directa ó número de votos, e que permita reflexar a pluralidade da sociedade moderna, que sostén opinións dispares que deben ser

escoitadas.

Propoñemos unha modificación da Lei Electoral, a través das seguintes medidas:

- *Establecer unha circunscrición electoral a dous niveles: estatal e autonómica, suprimindo o sistema de circunscrición provincial o inferior. A circunscrición nacional única para o Congreso dos Deputados se corresponderá coa representación nacional; a circunscrición autonómica, coa representación territorial (Senado e parlamentos autonómicos).*
- *Aumentar o número de deputados tendo en conta a poboación actual, reasignando o número total de deputados ata 400, buscando unha maior proporcionalidade entre votos e escaños, pagando o aumento do gasto coa supresión das Deputacións Provinciais.*
- *Establecer a fórmula de Hare como novo método de conversión de votos en escaños, por ser máis proporcional que a actualmente empregada fórmula de D'Hondt.*
- *Suprimir a esixencia de avales electorais ós partidos políticos sen representación nas Institucións, sen os que non se validan as candidaturas.*
- *Derrogar as barreiras de acceso ás Cortes Xerais e parlamentos autonómicos, que van desde o 3% dos votos nas eleccións ó Congreso dos Deputados ó 15% ó Parlamento da Comunidade Autónoma de Canarias, xa que exclúen ós partidos que non as superan e perpetúan un sistema moi pouco representativo.*
- Igualdade no acceso ós medios de comunicación públicos. Como parte do dereito dos partidos a concorrer ás eleccións en igualdade de condicións, defendemos que sexa asignada a mesma cantidade de minutos para a emisión dos vídeos electorais a todos os partidos que se presenten.
- Asignación da subvención correspondente ós votos de cada partido tras os comicios, independentemente da obtención de representación, tal e como sucede noutros países europeos, como Portugal. Este sistema de financiación xusto e equitativo, garante a actividade de todas as opcións políticas en función do apoio social que reciben.
- Obrigatoriedade de organizar ó menos un debate público onde estean presentes todas as forzas políticas que se presenten ós comicios.
- Garantía da cobertura informativa nos medios de comunicación públicos, das campañas de todos os partidos que concurran ás eleccións.
- Eliminación ou, no seu defecto, redución do uso de papel nas

campañas electorais, remitindo a propaganda, papeleta e sobre electoral, de todos os partidos que se presenten, nun único envío.

3.10.3. Reformas para a transparencia da xestión pública.

Co obxectivo de mellorar a calidade e confianza das institucións públicas, propoñemos:

- Reformar a Lei do Indulto para que as decisións do Goberno para concedelos ou denegalos sexan públicas.
- Habilitar unha fonte pública de información cos detalles sobre os medicamentos adquiridos con fondos públicos, coas cantidades, período e ámbito xeográfico de distribución, os provedores, os prezos, a duración dos contratos e os acordos de distribución ou compra por parte das Comunidades Autónomas.
- Publicar as actas das negociacións entre as Administracións Públicas e as empresas farmacéuticas, explicitando como influíu na decisión final a repercusión dos custos de I+D.
- Reformar as normas sobre conflito de intereses para evitar a práctica das “portas xiratorias”, dotándoas dun réxime sancionador.
- Esixir a publicación da execución orzamentaria ó mesmo nivel de detalle e coa mesma estrutura que os Presupostos Xerais do Estado.
- Seguir de forma continua as desviacións na execución orzamentaria.
- Crear un organismo de control dentro da Comisión Nacional dos Mercados e a Competencia (CNMC), para analizar os contratos públicos e habilitando a acción popular a favor de calquera cidadán.
- Colocar a un interventor popular nas mesas de adxudicación dos contratos públicos.
- Reformar a páxina web do BORME (Boletín Oficial do Rexistro Mercantil) para consultar, de forma gratuíta, online, a información básica de empresas e sociedades contida nos Rexistros Mercantís, tales como razón social, dirección, sector de actividade, nomes anteriores da empresa, propietarios, altas e baixas de directivos e administradores, estado, data de entrega de contas e historial de presentación de documentos, así como os documentos asociados.

3.10.4. Reforma do Senado.

O Partido Animalista- PACMA quere facer cumprir o obxectivo que a propia Constitución de 1978 definiu como a principal función do Senado, e que é

a representación territorial.

Por isto, propoñemos:

- Converter ó Senado nunha auténtica cámara de representación territorial, facendo que todos os senadores e senadoras sexan escollidos pola cidadanía.
- Reformar en profundidade o Regulamento do Senado para unha maior integración das Comunidades Autónomas.
- Reforzar desde o Senado as relacións intergubernamentais entre o Estado e as diferentes Comunidades Autónomas, coa súa participación na toma de decisións, elección de cargos públicos e altos representantes.

3.10.5. Reforma da Constitución.

Para reflexar a realidade social actual, tanto no ámbito das persoas, como dos animais e medio ambiente, é necesario reformar a Constitución, coa participación de todos os partidos políticos, sindicatos e movementos sociais.

Propoñemos:

- Incluír como liña básica transversal a Carta Europea dos Dereitos Sociais.
- Incluír na nova Constitución o recoñecemento dos dereitos de todos os animais, como xa existe noutras constitucións europeas.
- Converter a protección e benestar dos animais, as persoas e o medio natural nun obxectivo estatal gracias á súa inclusión na Constitución.
- Facer as modificacións necesarias para garantir a reforma da Lei Electoral, de acordo co exposto no punto 3.9.2.2.

3.10.5.1. Blindaxe constitucional das pensións.

A preocupación polo futuro das pensións públicas, ameazadas polos fondos privados que as substitúan abriu un gran debate social acerca da idoneidade do seu blindaxe constitucional. Desde PACMA, como parte integrante da Mesa Estatal polo blindaxe das pensións (MERP) propoñemos:

- Reformar a Constitución para incluír a prohibición expresa de que calquera goberno, actual o futuro, poida tocar, recortar ou privatizar o sistema público de pensións.

3.10.6. Derrogación de determinados acordos entre España e a Santa Sede e demais relixións.

A Constitución de 1978 declara que España é un Estado aconfesional (artigo 16) cando di: “Ningunha confesión terá carácter estatal [...]”.

Propoñemos:

- A derrogación dos Acordos entre España e a Santa Sede.
- A derrogación de calquera acordo, do tipo que sexa, con representantes de toda relixión.

3.10.7. Derrogación da Lei Orgánica de Protección da Seguridade Cidadá do ano 2015.

A popularmente coñecida como “Lei mordaza” restrinxe de forma innecesaria e desproporcionada liberdades básicas da cidadanía como a liberdade de reunión pacífica, de expresión e información. PACMA propón a derrogación desta lei e a redacción, co consenso do resto de forzas políticas, dunha nova norma que regule a necesaria seguridade cidadá sen menoscabar a liberdade da cidadanía nin por en risco a liberdade de expresión.

3.11. Acceso á información.

Consideramos que as tecnoloxías da información e a comunicación deben estar ó alcance de toda a poboación, e servir como mecanismo para garantir o acceso libre á información. A liberdade de información e a liberdade de expresión son necesarias para evitar a concentración da información en mans duns poucos.

Nunha democracia real e participativa é fundamental a autonomía dos cidadáns e cidadás, para o que é indispensable a liberdade de información.

Internet é un dos poucos medios a través do cal a poboación pode acceder a diversas fontes de información, diferente á subministrada polos grandes medios de comunicación, con opcións pluralistas.

A posibilidade de conectarse a Internet e os recursos telemáticos son cruciais para un acceso sen límites á información. Sen embargo, a ausencia de conectividade ou de equipos é unha mostra da brecha dixital,

entendida como a separación que existe entre as persoas que utilizan as novas tecnoloxías na súa vida diaria, e aquelas que non poden ter acceso ás mesmas ou que, aínda téndoos, non saben como utilizalas.

Por todo isto, apoiamos adoptar as seguintes medidas:

- Instalación de puntos de acceso a internet gratuíto para persoas en risco de exclusión social.
- Extensión da comunicación inalámbrica.
- Elaboración de guías informativas.
- Elaboración e posta en marcha de programas formativos gratuítos dirixidos ás persoas maiores e ás persoas en risco de exclusión social, coa finalidade de aprender a utilizar as novas tecnoloxías.
- Uso de estándares abertos nos documentos electrónicos emitidos ou reclamados pola Administración.
- Publicación das ferramentas e materiais desenvolvidos pola Administración con licencias de distribución libre.

3.12. Máis xustiza social.

3.12.1. Contra a violencia machista.

A violencia machista, como manifestación máis cruel da desigualdade e das relacións de poder dos homes sobre as mulleres, cobrou a vida de máis de 900 mulleres en España desde 2003, ano no que no noso país empezouse a contabilizar o número de mulleres asasinadas polas súas parellas o exparellas.

Como recolle un informe da subcomisión do Pacto de Estado contra a Violencia de Xénero, as enquisas de Sanidade indican que 840.000 fillos e fillas de mulleres maltratadas sofren anualmente as consecuencias da violencia machista en España. O 64,2% de forma directa.

La sociedade en xeral e as Administracións Públicas en particular, deben participar na erradicación desta lacra social.

A violencia contra as mulleres desaparecerá cando as mulleres deixen de estar á cabeza das cifras de pobreza e das listas de desemprego; cando deixen de sufrir os problemas de conciliación da súa vida persoal, familiar e laboral; cando exista unha verdadeira educación non sexista na que as nenas e os nenos teñan un presente e un futuro coas mesmas oportunidades; cando nos fogares haxa realmente unha corresponsabilidade e un reparto equitativo das tarefas domésticas e das responsabilidades familiares; cando se combata a discriminación salarial aínda existente e se promova a presenza de mulleres en postos de

responsabilidade.

Ademais das medidas de igualdade e equidade xa propostas en anteriores epígrafes, propoñemos medidas específicas contra a violencia sobre as mulleres, como:

- Programas educativos de prevención de violencia sobre as mulleres en todas as etapas educativas, desde a educación primaria hasta a universidade.
- Formación específica na materia de todos os/as profesionais que interveñan no proceso educativo, procurándolles as ferramentas necesarias para a detección de situacións de violencia machista en mozos.
- Protocolos de detección precoz no ámbito sanitario, con formación especializada para o persoal sanitario.
- Unidades policiais especializadas e dispoñibles as 24 horas, os 365 días do ano, para atender os casos de violencia machista.
- Potenciación das unidades de valoración forense integral, con persoal especializado.
- Mellora dos mecanismos de protección para as vítimas. Estas melloras deben pasar por articular nos presupostos plans de axudas económicas que lles permitan refacer as súas vidas e que non se tramiten, como se fai na actualidade, só a través das rendas activas de reinserción en casos moi graves de máxima necesidade.
- Máis recursos asistenciais e sociais para as vítimas da violencia machista, con independencia do momento procesal no que se encontre o seu caso.
- Fortalecemento da tutela xudicial e do acceso á xustiza.
- Formación especializada en violencia machista de todos os estamentos da Xustiza (xudicatura, fiscalía, avogacía, medicina forense e persoal ó servizo da administración de xustiza).
- Implantación de equipos multidisciplinares con formación específica integrados por profesionais da xudicatura, fiscalía, avogacía, medicina e psicoloxía forense e policía, para ofrecer unha resposta integral ós casos de violencia machista durante todas as fases do proceso.
- Maior protección dos fillos e fillas das mulleres vítimas de violencia machista. Debe darse ós/ás menores un tratamento e protección específicos, incluída a asistencia social integral, coa previsión de dotarlles de asistencia letrada autónoma e defensor xudicial en caso de conflito de intereses.
- Equipos especializados en menores vítimas de violencia machista nos órganos xudiciais.
- Incremento do número de casas de acollida, pisos tutelados e

puntos de encontro familiar.

- Acceso para os animais a cargo das mulleres vítimas de violencia machista ás casas de acollida e pisos tutelados.
- Implantación de plans e campañas de sensibilización dirixidas á cidadanía en xeral e ós/ás mozos en particular, coa finalidade de eliminar os prexuízos e estereotipos de xénero e previr conductas de violencia machista.

3.12.2. Polos/as nosos/as maiores.

Desde o Partido Animalista consideramos debido ter en conta as necesidades de atención, cariño e respecto que merecen as persoas que xa se encontran na terceira idade, e por en valor a necesidade de contar coa súa experiencia e sabedoría.

Hai que prestar especial atención ós problemas ós que se poden afrontar, como a saúde, a discriminación, a violencia, o abuso ou o abandono. É necesario fixar un marco de traballo sistemático para a protección e a promoción dos seus dereitos e necesidades.

A vida das persoas na terceira idade se torna máis pasiva. Moitas sofren un deterioro físico ou psicolóxico que lles impide valerse por se mesmas, e no seu entorno non encontran as atencións necesarias.

Nos casos nos que poidan permanecer no seu propio domicilio, non se debe deixar dado a súa supervisión, e se debe fomentar que poidan utilizar centros de día, para desfrutar dun entorno e actividades diarias.

Propoñemos as seguintes medidas:

- Provisión de sistemas de monitoreo.
- Incremento dos recursos para ofrecer un tratamento domiciliario adecuado.
- Ampliación dos servizos de urxencias e transporte sanitario.
- Ampliación do número de centros de día, así como dos programas de actividades dirixidas ás persoas maiores.
- Impulso de programas de acompañamento e soporte á terceira idade para paliar as situacións de soidade e exclusión.
- Potenciación da relación entre as redes de voluntariado e profesionais da saúde, ofrecendo unha mellor atención.
- Aumento das prazas nas residencias públicas para a terceira idade e persoas con enfermidades crónicas.
- Regulación do acceso de animais de compañía nas residencias para a terceira idade.

3.12.3. Pola igualdade legal e o respecto á diversidade de xénero, afectivo-sexual e familiar.

As administracións deben xogar un papel fundamental na normalización das cidadás e cidadáns lesbianas, gais, transexuais, bisexuais e intersexuais, debendo ser un referente positivo de integración e de loita contra toda discriminación por motivo de orientación sexual ou identidade de xénero.

PACMA está comprometido coa loita contra toda discriminación. Por isto, subscribimos e incorporamos as demandas da Federación Estatal de Lesbianas, Gais, Transexuais e Bisexuais, como:

- Leis integrais de transexualidade.
- Leis pola igualdade das persoas Lesbianas, Gais, Transexuais, Bisexuais e Intersexuais, e contra a discriminación por orientación sexual ou identidade de xénero.
- Promoción da inclusión de contidos sobre a diversidade sexual, de xénero e familiar nos sistemas educativos, así como da prevención do acoso e a violencia por homofobia, bifobia e transfobia nos centros educativos.
- Realización de programas de sensibilización e visibilización da diversidade sexual, de xénero e familiar no ámbito escolar, así como campañas específicas para a prevención da LGTBIfobia e do acoso por orientación sexual ou identidade de xénero.
- Creación ou apoio a servizos de apoio e orientación a mozos LGTBI.
- Creación dun programa de Información e Atención a persoas LGTBI, que contemple tamén actuacións de carácter formativo, informativo, de asesoramento e sensibilización dirixidas tanto a profesionais como ó conxunto da poboación.
- Desenvolvemento de programas, servizos, campañas ou actividades de apoio psicolóxico e social dirixidos a LGTBI con obxecto de axudarlles a afrontar e superar a LGTBIfobia así como de apoiar ás persoas transexuais ó longo do proceso transexualizador.
- Realización de campañas de normalización social da homosexualidade, a transexualidade, a bisexualidade e a intersexualidade e o respecto tanto á diversidade sexual como familiar.
- Recoñecemento do dereito das mulleres sen parella varón ós tratamentos de reprodución asistida do sistema público de saúde.
- Inclusión e recoñecemento das familias LGTBI nas políticas sobre familias.
- Asunción por parte da sanidade pública do proceso transexualizador completo.

3.12.4. Polos dereitos e intereses das persoas con discapacidade.

En PACMA somos conscientes das dificultades ás que se deben enfrontar as persoas con discapacidade e consideramos por isto necesario eliminar todos os factores e elementos que limitan o seu desenvolvemento persoal e social e o seu acceso ós dereitos, bens e servizos da comunidade.

Apoiamos e defendemos as propostas do Comité Español de Representantes de Persoas con Discapacidade (CERMI), para mellorar as condicións de vida das persoas con discapacidade, reforzar o recoñecemento e a protección dos seus dereitos, promover a igualdade de oportunidades e, en definitiva, elevar o seu grado de inclusión e normalización sociais. Entre outras:

- Aprobación dun Plan de atención sociosanitaria dirixido ás persoas con discapacidade e as súas familias.
- Inclusión das persoas con discapacidade que non dispoñan de recursos económicos nos programas de rendas mínimas.
- Cobertura informativa da discapacidade de forma inclusiva nos medios de comunicación públicos.
- Garantía da liberdade de circulación e a accesibilidade, mediante a eliminación das barreiras arquitectónicas, o aumento da accesibilidade nos edificios e medios de transporte, e a creación de estacionamentos suficientes reservados.
- Campañas de formación en accesibilidade para todos os axentes implicados na eliminación das barreiras arquitectónicas existentes e nas novas construcións.
- Elaboración de auditorías para analizar o cumprimento das condicións de accesibilidade en edificios públicos.
- Apoio para a adquisición de medios que permitan a circulación de persoas con discapacidade visual, sen uso de animais, tales como GPS ou voluntariado.
- Acceso de animais ós medios de transporte.

3.12.5. Polas persoas migrantes.

Todas as persoas podemos ser migrantes nalgún momento. Actualmente, máis de 200 millóns de persoas no mundo o son. A guerra, a persecución, a violencia, a inseguridade, a miseria, a falta de oportunidades ou o cambio climático, son algunhas das causas que piden levar a unha persoa a abandonar o seu país, a súa casa, a súa familia, a súa vida. A esperanza de unha vida mellor lévalles a enfrontar o medo, a dor, a soidade, os perigos e os abusos que poidan encontrar no camiño.

Desde PACMA nos adherimos á campaña “Eu Acollo” de Amnistía Internacional, para esixir ós gobernos que brinden ás persoas refuxiadas a protección que necesitan e garantan que os seus dereitos humanos sexan respectados.

A campaña solicita un lugar seguro para que as persoas que foxen poidan refacer as súas vidas. Non só para quen tivo que abandonar o seu fogar en países devastados polos conflitos bélicos. No mundo, millóns de persoas son perseguidas pola súa raza u orixe étnico, conviccións políticas ou relixiosas, ou orientación sexual. En moitos casos, estas persoas vense obrigadas a fuxir ante o medo a ser detidas, torturadas, maltratadas ou incluso asasinadas.

Actualmente hai máis de 25 millóns de persoas refuxiadas. Trátase dunha crise de envergadura mundial. Sen embargo, mentres países con menos recursos fan todo o que poden e máis, os países máis ricos fan pouco ou nada.

En España, o anterior Goberno comprometeuse a acoller entre setembro de 2015 e o mesmo mes de 2017, a 19.449 refuxiados. Ó terminar o prazo só acollera a 2.500. O Tribunal Supremo considerou ese acordo vinculante, e obriga a España a recibir o 85% restante, converténdonos no primeiro país da Unión Europea ó que os seus tribunais de xustiza condenaron por incumprilo. A estas alturas, noso país empeza a entender a importancia de que a Unión Europea afronte a crisis migratoria de forma solidaria.

Desde o Partido Animalista propoñemos adoptar as seguintes medidas:

- Aumento do presuposto e do número de prazas nos centros de acollida, con especial atención á situación dos nenos e nenas migrantes non acompañados.
- Acceso unificado a todos os dereitos, como a educación, a sanidade e de aloxamento para unha inclusión efectiva.
- Programas de acollida que garantan unhas condicións dignas e comprendan actuacións dirixidas a potenciar a autonomía e o benestar das persoas refuxiadas.
- Equipos técnicos multidisciplinares nos centros de acollida, que traballen en coordinación con equipos de inclusión e xurídicos.
- Creación dun Servizo de Atención a Persoas Inmigrantes e Refuxiadas, que ofrezca información e asesoramento sobre inmigración, refuxio e retorno voluntario. No mesmo se ofrecerá

información específica sobre a protección animal e o protocolo que se debe seguir en caso de traer un animal desde outro país.

- Ofrecemento dun servizo de aprendizaxe do idioma.
- Posta en marcha de programas e campañas contra a xenofobia, o racismo e a exclusión social, dirixidas á cidadanía.

3.12.6. Loita contra os delitos de odio.

La sociedade española é unha sociedade diversa e plural. Sen embargo, grupos sociais son vítimas de discriminación e de violencia pola súa idade, etnia, nacionalidade, relixión, diversidade funcional, orientación sexual e identidade de xénero. Diariamente centenaes de persoas son acosadas, insultadas, vexadas publicamente e incluso agredidas e asasinadas por ser catalogados como diferentes.

Propoñemos:

- Recuperar o proxecto da Lei de igualdade de trato e non discriminación, que é un texto integral en base ó principio de non discriminación e á igualdade de trato en todos os ámbitos da sociedade, cunha vertente reparadora e outra preventiva, identificando a problemática, garantindo a protección e reparación das vítimas, con un réxime de infraccións e sancións.
- Establecer unha estratexia estatal para a formación e prevención no ámbito educativo, sanitario, laboral e nas Administracións Públicas.